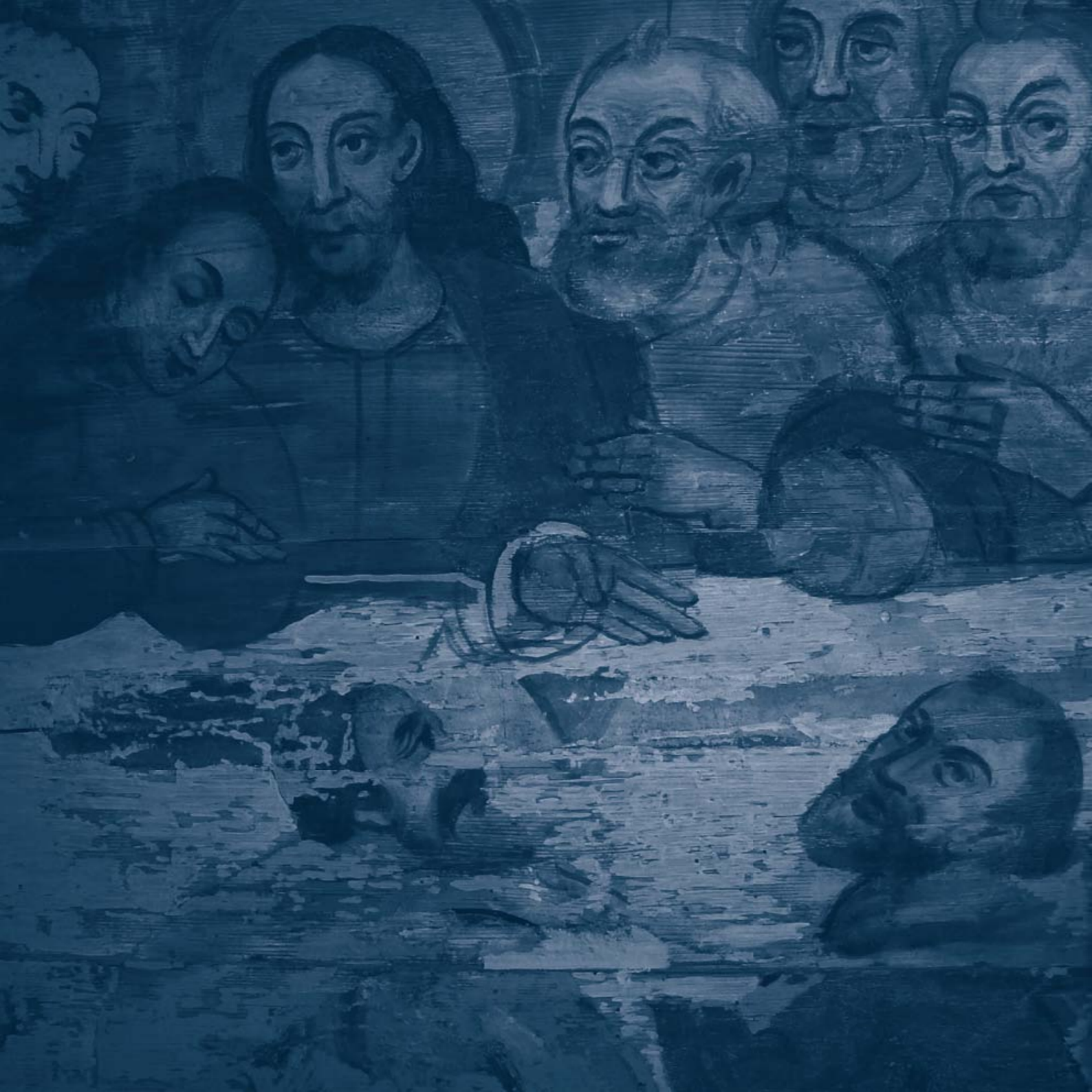

Województwo
Małopolskie

OCHRONA ZABYTKÓW MAŁOPOLSKI

WSPIERANIE PRAC KONSERWATORSKICH, RESTAURATORSKICH
LUB ROBÓT BUDOWLANYCH PRZY ZABYTKACH
WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW,
POŁOŻONYCH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO,
FINANSOWANYCH Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
W ROKU 2008

Działania Samorządu Województwa Małopolskiego w dziedzinie ochrony zabytków

Corocznie, na podstawie stosownej uchwały, Sejmik Województwa Małopolskiego udziela wsparcia finansowego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa. Z budżetu Województwa Małopolskiego udzielane są dotacje celowe ułatwiające sfinansowanie prac konserwatorskich obiektów ruchomych i nieruchomych posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe oraz znajdujących się w złym stanie technicznym.

Celem programu opieki nad zabytkami jest:

- zahamowanie procesów degradacji i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- konsekwentne stosowanie wymogów konserwatorskich i kompleksowość podejmowanych działań,
- odnowa architektury regionalnej i ochrona jej przed zniszczeniem,
- wspieranie i zachęcanie właścicieli obiektów zabytkowych do podejmowania prac rewaloryzacyjno-konserwatorskich,
- wdrożenie programowej ochrony zabytków architektury drewnianej (zwłaszcza na Szlaku Architektury Drewnianej w Małopolsce),
- zapewnienie bezpieczeństwa obiektów zabytkowych,
- utrzymanie atrakcyjności turystycznej regionu opartej na walorach dziedzictwa kulturowego.

Dotacje pozwalają na sfinansowanie prac przy zabytkach nieruchomych będących układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, także obronnego i dawnego przemysłu, zabytkowymi cmentarzami i miejscami upamiętniającymi wybitne osoby oraz wydarzenia historyczne.

Wspierane są także prace przy zabytkach ruchomych będących:

- wybitnymi dziełami dawnej sztuki (m.in. malarstwa sztalugowego, rzeźby, polichromii),
- rzemiosłem artystycznym i sztuką użytkową,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych,
- wytworami techniki charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwój cywilizacyjny.

Samorząd Województwa Małopolskiego każdego roku przeznacza środki finansowe na wspieranie prac konserwatorskich podejmowanych przez właścicieli zabytkowych obiektów w regionie. W okresie dwóch ostatnich lat, 2007–2008, współfinansowanie prac renowacyjnych obiektów zabytkowych wyniosło prawie 12 000 000 zł, niemal 50% więcej niż w ośmiu wcześniejszych latach 1999–2006. Planowane jest przeznaczenie w 2009 r. kwoty 10 000 000 zł z budżetu Województwa Małopolskiego na realizację zadań wspierających ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami w naszym regionie.

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba zadań	32	22	29	56	44	27	68	7	101	167
Kwota dotacji z budżetu WM	757 000	675 000	755 472	1 015 365	608 000	450 000	1 100 000	1 000 000	4 864 425	6 900 000

W 2008 r. dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane objęły 167 zadań, w tym prace budowlane obiektów zabytkowych (wzmocnienia i izolacje fundamentów, konstrukcji ścian, konserwację więźb dachowych, wymiany pokrycia dachów), renowacje ruchomości (obrazów, polichromii, ołtarzy, ambon, rzeźb, kapliczek przydrożnych) oraz prowadzenie badań, przygotowanie projektów i dokumentacji konserwatorskich. Wśród beneficjentów znalazły się parafie, zgromadzenia zakonne, klasztory, fundacje, samorządy lokalne, muzea oraz osoby prywatne – właściciele chałup w Chochołowie, dworów w Goszycach i Laskowej oraz zabytkowej willi w Ojcowie.

Wykaz podmiotów, którym udzielono dotacji celowych z budżetu Województwa Małopolskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa małopolskiego w 2008 r. *

Lp.	ZADANIE	WNIOSKODAWCA	KWOTA DOTACJI
1	Wymiana pokrycia dachowego z blachy falistej na gont drewniany w budynku mieszkalnym jednorodzinnym, Chochołów 92	Prywatny. Stanisława i Tadeusz Kowalczykowie. Chochołów 91	10 000
2	Wymiana pokrycia dachowego na gont drewniany, wraz z dwoma szczytami dachowymi, oraz pokrycie budynku gospodarczego dżurkami, budynek mieszkalny jednorodzinny, Chochołów 213	Prywatny. Maria Jędrusiak. Chochołów 248	10 000
3	Wymiana pokrycia dachowego na gont drewniany w budynku mieszkalnym jednorodzinnym. Chochołów 114	Prywatny. Maria Skorusa-Blaszyńska. Chochołów 108	10 000
4	Remont generalny ścian konstrukcyjnych cerkwi pw. św. św. Kosmy i Damiana w Bartnem	Parafia Prawosławna pw. św. św. Kosmy i Damiana w Bartnem	50 000
5	Remont kopuły nad prezbiterium w cerkwi filialnej pw. Opieki NMP w Wołowcu	Parafia Prawosławna pw. św. św. Kosmy i Damiana w Bartnem. Cerkiew filialna pw. Opieki NMP w Wołowcu	24 000
6	Konserwacja, restauracja i roboty budowlane zabytkowej „Orkanówki” – Muzeum Biograficznego Władysława Orkana w Porębie Wielkiej, Gmina Niedźwiedź	Gmina Niedźwiedź	70 000
7	Konserwacja chóru muzycznego w kościele pw. św. Trójcy przy klasztorze ss. Klarysek w Starym Sączu	Klasztor ss. Klarysek w Starym Sączu	40 000
8	Montaż instalacji przeciwpożarowych i wydzielenie stref pożarowych w kościele i klasztorze ss. Klarysek w Starym Sączu – etap 2	Klasztor ss. Klarysek w Starym Sączu	150 000
9	Konserwacja ołtarza bocznego – prawa strona: Pana Jezusa Miłosiernego w kościele parafialnym pw. św. Józefa Oblubierca NMP w Sękowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa Oblubierca NMP w Sękowej	30 000
10	Prace konserwatorskie przy zespole 39 rzeźb kamiennych usytuowanych na filarach ogrodzenia placu przykościelnego	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła w Szczurkowej	50 000
11	Remont zabytkowego kamiennego muru ogrodzeniowego z kapliczkami i bramkami (ok. 1800 r.) wokół drewnianego kościoła pw. św. św. Szymona i Judy Tadeusza (z. poł. XVII w.) w Dobrej	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Dobrej	50 000
12	Konserwacja polichromii (suft) w kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Małastowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Małastowie	50 000
13	Wymiana pokrycia dachowego na gont drewniany w budynku mieszkalnym jednorodzinnym, Chochołów 14	Prywatny. Józef Solarczyk. Chochołów 14	10 000
14	Wykonanie odwodnienia przy barokowym kościele parafialnym pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Chelmie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Chelmie	30 000
15	Roboty budowlane przy zabytku, budynek mieszkalny, Chochołów 218	Prywatny. Anna i Józef Pilchowie. Chochołów 218	10 000
16	Prace konserwatorskie przy zabytku ruchomym – ambona z XVIII w.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Marcina Biskupa i MB Poczeczenia w Czeremnej	30 000
17	Prace remontowo-konserwatorskie zabytkowego kościoła pw. św. Wojciecha w Bolesławiu	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha w Bolesławiu	50 000
18	Konserwacja gotyckiej rzeźby „Pieta”	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wita w Uniejowie	30 000
19	Remont kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Borzęcinie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Borzęcinie	120 000

20	Konserwacja pokrycia dachu z gontu kościoła parafialnego w Orawce	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Orawce	80 000
21	Konserwacja polichromii ściennej z XVIII w. w kościele pw. Narodzenia NMP w Jodłowniku	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Jodłowniku	80 000
22	Program konserwatorski ratowania XV-wiecznego drewnianego kościoła pw. św. Katarzyny w Sromowcach Niżnych	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Sromowcach Niżnych	80 000
23	II etap remontu zabytkowej dzwonnicy przy kościele parafialnym pw. św. Bartłomieja Apostoła w Łapanowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła w Łapanowie	30 000
24	Remont zabytkowego kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Tarnawie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP w Tarnawie	100 000
25	Remont elewacji oraz pokrycia dachu budynku zabytkowego kościoła drewnianego pw. NMP Wniebowziętej na Burku w Tarnowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Tarnowie	50 000
26	Konserwacja w pełnym zakresie ołtarza (Miłosierdzia Pańskiego) wraz z wykonaniem prac konserwatorskich i odgrzybieniu (II etap) przy polichromii ściennej z XVI w. w nawie kościoła pw. Wszystkich Świętych w Krościenku n. Dunajcem	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Krościenku n. Dunajcem	80 000
27	Remont dachu zabytkowego kościoła parafialnego pw. św. Michała Archanioła	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Ujanowicach	120 000
28	Remont konserwatorski elewacji Domu Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu przy ul. Warszawskiej 13 w Krakowie	Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu w Krakowie	80 000
29	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna 4 ołtarzy bocznych z kościoła filialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Jaworkach (ołtarze: Niepokalanego Poczęcia, Serca Jezusowego, św. Mikołaja, ołtarz z obrazem Ostatniej Wieczerzy)	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Pośredniczki Łask w Szlachtowej k. Szczawnicy	60 000
30	Wykonanie ekspertyzy konstrukcyjnej, geotechnicznej, mykologicznej wraz z programem konserwatorskim w kościele parafialnym w Lipnicy Wielkiej	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej	30 000
31	Remont elewacji budynku Rynek 9 w Nowym Sączu – malowanie elewacji i dachu	PTTK Oddział „Beskid” w Nowym Sączu	40 000
32	Remont kościoła drewnianego pw. Przeniesienia Relikwii św. Kazimierza w Radgoszczy	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przeniesienia Relikwii św. Kazimierza w Radgoszczy	20 000
33	Renowacja zabytkowego kościoła pw. św. Klemensa w Trzemeśni	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Klemensa w Trzemeśni	75 000
34	Remont konserwatorski dachu zabytkowego kościoła pw. MB Szkaplerznej w Moszczenicy koło Gorlic	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Moszczenicy	140 000
35	Roboty budowlane – remontowo-naprawcze przy zabytku Sanktuarium Wniebowzięcia NMP w Ludźmierzu	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Ludźmierzu	50 000
36	Renowacja zabytkowego kościoła drewnianego, wcześniej cerkwi greckokatolickiej, w Binczarowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława BM w Binczarowej	100 000
37	Kompleksowe zabezpieczenie budynku wczesnobarokowego kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny poprzez wykonanie instalacji sygnalizującej nieuprawnione wejście i pożar	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny w Spytkowicach	40 000
38	Konserwacja manierystycznych epitafiów Tobiasza Pękala oraz Adama Berneka i jego żony Ewy z Łączyńskich umieszczonych na tuku tęczowym w Bazylice pw. św. Andrzeja Apostoła w Olkuszu	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła w Olkuszu	40 000
39	Remont konserwatorsko-budowlany elewacji budynku dawnej szkoły klasztornej (wybudowanej w latach 1760–1769) w zespole klasztoru ss. Norbertanek w Imbramowicach	Klasztor ss. Norbertanek w Imbramowicach	100 000
40	Konserwacja obrazu olejnego na płótnie – św. Krzysztof, pocz. XVIII w. – z kościoła parafialnego pw. św. Zygmunta w Żelichowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Zygmunta w Żelichowie	10 000
41	Konserwacja grupy rzeźb z belki tęczowej – przełom XV/XVI w. – z kościoła parafialnego pw. św. Zygmunta w Żelichowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Zygmunta w Żelichowie	25 000
42	Konserwacja gotyckiej stali w kościele pw. św. Bartłomieja w Zbyszczach	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja w Zbyszczach	25 000
43	Prace konserwatorskie przy elewacji północnej nawy kościoła pw. Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Oświęcimiu	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. MBWW w Oświęcimiu	50 000
44	Konserwacja malowideł ściennych (1619 r.) w prezbiterium gotyckiego, drewnianego kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Iwkowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia św. Krzyża w Iwkowej	40 000
45	Konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza głównego pw. MB Śnieżnej z kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Goszczy	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Goszczy	30 000
46	Kontynuacja kompleksowych prac konserwatorskich wystroju średniowiecznego drewnianego kościoła pw. Narodzenia NMP w Harkłowej, kontynuacja konserwacji z ołtarzy bocznych – zakończenie zadania	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Harkłowej	50 000
47	Prace konserwatorskie przy gotyckiej elewacji XV-wiecznego kościoła pw. św. św. Marii Magdaleny i Stanisława Biskupa w Szczepanowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Marii Magdaleny i Stanisława Biskupa w Szczepanowie	60 000
48	Konserwacja gotycko-renesansowej polichromii na stropie nawy w kościele pw. Narodzenia NMP w Kruźlowej (ostatni etap prac)	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Narodzenia NMP w Kruźlowej	25 000

49	Konserwacja barokowego krucyfiks z kościoła pw. Wszystkich Świętych w Ptaszkowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Imienia MP w Ptaszkowej	15 000
50	Prace konserwatorskie i restauratorskie w części wieży i elewacji głównej zabytkowego kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grybowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grybowie	70 000
51	Konserwacja techniczna i estetyczna ikonostasu w kościele parafialnym pw. NMP Wniebowziętej w Maciejowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Wniebowziętej w Maciejowej	30 000
52	Konserwacja ołtarza głównego z kościoła pw. Narodzenia NMP na Górze św. Justa przy parafii w Tęgorzcu	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Biskupa w Tęgorzcu	35 000
53	Wykonanie prac remontowo-konserwatorskich przy gotyckim kościele Narodzenia NMP w Łęczycy	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Łęczycy	50 000
54	Wykonanie dokumentacji projektowej dla zabytkowego kościoła pw. św. Mikołaja i Marii Magdaleny w Dziekanowicach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Macierzyństwa NMP w Dziekanowicach	40 000
55	Prace konserwatorskie przy chórze muzycznym w kościele w Grabiach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Grabiach	50 000
56	Remont kapitalny drewnianego zabytkowego kościółka w Łopusznej (remont kapitalny kruchty południowej i ścian – strona południowa)	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Trójcy w Łopusznej	50 000
57	Konserwacja – malowanie pokrycia blaszanego dachów i kopuły cerkwi pw. św. Łukasza w Leszczynach	Parafia Prawosławna pw. św. Łukasza w Leszczynach	19 000
58	Konserwacja XVII/XVIII-wiecznego ikonostasu w cerkwi pw. Opieki MB w Bielance, etap II (konserwacja rządu Apostołów i rządu Prazdników – strona prawa)	Parafia Prawosławna pw. Opieki MB w Bielance	20 000
59	Konserwacja – malowanie pokrycia blaszanego dachów i kopuły cerkwi pw. św. Łukasza w Kunkowej	Parafia Prawosławna pw. św. Łukasza w Kunkowej	20 000
60	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza głównego w prezbiterium kościoła parafialnego w Królowej Górnej, etap II – konserwacja konfesji, tabernakulum, ikony Chrystus Nauczający	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Królowej Górnej	20 000
61	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna wyposażenia prezbiterium kościoła parafialnego pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Ochotnicy Dolnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Ochotnicy Dolnej	74 000
62	Rekonstrukcja węzła bramnego zamku w Rabsztynie	Urząd Miasta i Gminy w Olkuszu	20 000
63	Konserwacja starych nagrobków z cmentarza polemkowskiego w Wierchomla Wielkiej	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Wierchomla Wielkiej	40 000
64	Renowacja zabytkowej kamienicy na rynku tarnowskim – II etap	Wspólnota Mieszkańcowa Nieruchomości przy ul. Rynek 22 w Tarnowie	25 000
65	Wymiana pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blachę miedzianą na zabytkowym kościele w Paleśnicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Justyna w Paleśnicy	50 000
66	Badania archeologiczne oraz konserwatorskie prace zabezpieczające na terenie ruin zamku w Rytrze	Urząd Gminy Rytró	30 000
67	Wykonanie projektu budowlanego i konstrukcyjnego odbudowy i rekonstrukcji spalonych części w zabytkowym, XVIII-wiecznym kościele drewnianym pw. św. Andrzeja Apostoła w Rożnowicach	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja w Rożnowicach	12 000
68	Wymiana posadzki kamiennej w zabytkowym kościele drewnianym pw. św. Wojciecha w Symbarku	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. MB Szkaplerznej w Symbarku	30 000
69	Remont budynku mieszkalnego, jednorodzinnego w Chochołowie nr 32	Prywatny, Stanisława Błachowicz, Chochołów 189	15 000
70	Konserwacja obrazu <i>Upadek pod krzyżem</i> , datowanego na 2. poł. XVIII w., z prezbiterium kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Kobylance	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Kobylance	50 000
71	Prace konserwatorskie przy zabytku „Kurňa chałupa” w Zawoi	PTTK w Suchej Beskidzkiej	18 000
72	Ratunkowe wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i renowacja murów fundamentowych budynku lamusa dworskiego z XVI w.	Muzeum w Chrzanowie	30 000
73	Kompleksowy program prac konserwatorsko-badawczych przy XVII-wiecznym kościele pw. św. Antoniego Opata w Męcinie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Opata w Męcinie	50 000
74	Remont i konserwacja zabytkowego, drewnianego kościoła pw. św. Andrzeja Boboli w Gawłowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Boboli w Gawłowie	50 000
75	Wykonanie prac konserwatorskich oraz prac zabezpieczających i remontowych przy kościele pw. św. Marcina w Porębie Dzierżnej – remont dachu	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Porębie Dzierżnej	50 000
76	Remont w zabytkowym kościele pw. Narodzenia NMP w Kruźlowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Kruźlowej	50 000
77	Konserwacja ołtarza bocznego prawego z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem z kościoła w Hebdowie – II etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Hebdowie	50 000
78	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza pw. św. Antoniego (z wyłączeniem kamiennej mensy) z kościoła pw. Jezusa Miłosiernego i św. Andrzeja Apostoła w Ciężkowicach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Jezusa Miłosiernego i św. Andrzeja Apostoła w Ciężkowicach	10 000
79	Remont dachu i zabytkowej dzwonnicy w kościele pw. św. Wawrzyńca w Grojcu	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Grojcu	40 000

80	Konserwacja drewnianej gotyckiej rzeźby Chrystusa Ukrzyżowanego (1500 r.) z kościoła pw. św. św. Szymona i Judy Tadeusza w Pogwizdowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Szymona i Judy Tadeusza w Pogwizdowie	10 000
81	Remont ogrodzenia ohelu Arie Lejbusza Halbersztama	Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie	10 000
82	Konserwacja techniczna i estetyczna ikonostasu: sceny Deesis i Ostatniej Wieczerzy w cerkwi pw. św. Paraskewi w Uściu Gorlickim	Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. św. Paraskewi w Uściu Gorlickim	35 000
83	Konserwacja techniczna i estetyczna stali barokowych z 1667 r. (strona południowa) w bazylice pw. św. Mikołaja w Bochni	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Bochni	50 000
84	Budowa systemu przeciwpożarowego w zabytkowej willi „Atma” w Zakopanem	Muzeum Narodowe w Krakowie	60 000
85	Konserwacja obrazu stanowiącego wyposażenie Pałacu Arcybiskupiego w Krakowie – portret króla Stefana Batorego, olej na płótnie autorstwa Henryka Bąkowskiego z XIX w.	Kuria Metropolitalna w Krakowie	10 000
86	Konserwacja obrazu stanowiącego wyposażenie Pałacu Arcybiskupiego w Krakowie – portret króla Władysława IV, olej na płótnie	Kuria Metropolitalna w Krakowie	10 000
87	Konserwacja obrazu stanowiącego wyposażenie Pałacu Arcybiskupiego w Krakowie – portret Hetmana NN	Kuria Metropolitalna w Krakowie	10 000
88	Konserwacja ołtarza Najświętszej Marii Panny w bocznej kaplicy kościoła parafialnego pw. św. Andrzeja Apostoła w Łukowicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła w Łukowicy	30 000
89	Renowacja bramy cmentarza żydowskiego w Tarnowie	Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie	2000
90	Konserwacja figury Chrystusa Zmartwychwstałego z XVI w.	Muzeum Archidiecezjalne w Krakowie	13 000
91	Konserwacja rokokowego ołtarza bocznego z obrazem Veraicon z 1. poł. XVII w. z kościoła pw. Imienia Najświętszej Marii Panny w Chomranicach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Imienia NMP w Chomranicach	40 000
92	Konserwacja i prace badawcze gotyckiej, drewnianej, polichromowanej i złoczonej rzeźby Madonny z Dzieciątkiem z XV w. z kościoła pomocniczego pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny na Górze Just	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Biskupa w Tęgorzcu	20 000
93	Wymiana pokrycia dachu i wieżyczki kościoła w parafii pw. św. św. Piotra i Pawła w Siedliskach (kościół pw. św. Mikołaja)	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła w Siedliskach	50 000
94	Konserwacja polichromii ołtarza głównego w kościele pw. Michała Archanioła w Ropiczy Górnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Małastowie	35 000
95	Konserwacja techniczna i estetyczna XVII-wiecznych malowideł stropu – część wschodnia, i fryzu podstropowego, dwór w Laskowej, kontynuacja	Prywatny, Eugenia i Piotr Michałowscy, Laskowa	50 000
96	Konserwacja wieży kościoła rzymskokatolickiego pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Porębie Radlnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Porębie Radlnej	50 000
97	Opracowanie dokumentacji konserwatorskiej (przedwykonawczej) budynku starej plebanii w Grybowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grybowie	50 000
98	Remont zabytkowego ogrodzenia kościoła św. Anny w Bobinie	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny Matki NMP w Bobinie	40 000
99	Rewaloryzacja zespołu dworsko-parkowego w Lipinkach – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej budynku dworu	Gmina Lipinki	40 000
100	Restauracja barokowo-klasycystycznego dworu w Ropie – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej – II etap	Fundacja Szlachetne Zdrowie w Ropie	50 000
101	Propozycja kompleksowej konserwacji wystroju XV-wiecznego kościoła pw. św. Marcina w Grywałdzie – konserwacja zagrożonych malowideł ściennych	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina Biskupa w Grywałdzie	60 000
102	Konserwacja ołtarza głównego barokowego i obrazu barokowego Przemienienia Pańskiego z kościoła pw. Przemienienia Pańskiego i Bożego Miłosierdzia w Jurkowie k. Czchowa	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego i Bożego Miłosierdzia w Jurkowie	20 000
103	Konserwacja XVIII-wiecznych nawarstwień malarskich oraz polichromii figuralno-ornamentalnej autorstwa A. Gucawy w prezbiterium kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja w Tabaszowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Tabaszowej	60 000
104	Wymiana pokrycia dachowego na cerkwi w Łosiu – II etap	Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. Narodzenia NMP w Łosiu	50 000
105	Konserwacja polichromii ołtarza głównego w kościele filialnym pw. św. Dymitra w Bodakach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Małastowie	30 000
106	Konserwacja polichromii ścian i stropu kaplicy bocznej kościoła pw. św. Andrzeja Apostoła w Łukowicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła w Łukowicy	40 000
107	Rewaloryzacja synagogi w Dąbrowie Tarnowskiej, opracowanie projektu budowlanego docelowego zabezpieczenia budynku przed zawaleniem	Gmina Dąbrowa Tarnowska	20 000
108	Prace konserwatorskie dotyczące drewnianej rzeźby gotyckiej Chrystusa Ukrzyżowanego z kościoła pw. św. Stanisława w Brzeźnicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława BM w Brzeźnicy	30 000
109	Remont dachu w bazylice pw. św. Mikołaja w Bochni – wymiana zniszczonych elementów więźby dachowej oraz zniszczonego pokrycia dachowego (dachówka karpiówka) – I etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Bochni	80 000

110	Konserwacja malowideł ściennych ze sceną nauki dobrego umiærania <i>Auxilium in Tribulatione</i> i pejzazami flankującymi nadproże poœudniowego portalu w koœciele pw. œw. Michaœa Archanioœa w Binarowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Michaœa Archanioœa w Binarowej	40 000
111	Prace konserwatorskie elewacji frontowej koœciœla parafialnego pw. œw. œw. Piotra i Pawœa w Raœawicach	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. œw. Piotra i Pawœa w Raœawicach	40 000
112	Wykonanie projektu i monta¿ instalacji zabezpieczenia przeciwpo¿arowego w koœciele pw. œw. Anny w Nowym Targu	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Katarzyny PM w Nowym Targu	80 000
113	Ruiny zamku w Muszynie – badania archeologiczne oraz prace zabezpieczaj¹ce – II etap	Miasto i Gmina Uzdrowskowa Muszyna	20 000
114	Prace zabezpieczaj¹ce i konserwatorskie w zabytkowej willi „Sœoneczna”, Ojców, Zœota Góra 8a	Prywatny. Antoni Wawszczyk, Ojców	30 000
115	Konserwacja ikonostasu w koœciele pw. œw. Paraskewi, dawniej cerkwi greckokatolickiej w Kwiatoniu	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Nieustaj¹cej Pomocy w Uœciu Gorlickim	10 000
116	Konserwacja malowideœ œciennych w koœciele pw. œw. Paraskewi, dawniej cerkwi greckokatolickiej, w Kwiatoniu	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Nieustaj¹cej Pomocy w Uœciu Gorlickim	40 000
117	Konserwacja oœtarczy bocznego pw. œw. Stanisœawa z koœciœla pw. œw. œw. Apostoœów Piotra i Pawœa w Trzebini	Parafia œw. œw. Apostoœów Piotra i Pawœa w Trzebini	50 000
118	Renowacja pomnika Tadeusza Koœciuszki na Rynku w Proszowicach	Gmina Proszowice	40 000
119	Odtworzenie szalowania zewn¹trznego	Parafia Prawosœawna pw. œw. œw. Kosmy i Damiana w Bartnem	20 000
120	Wymiana zniszczonej stolarki okiennej – Bodaki	Parafia Prawosœawna pw. œw. œw. Kosmy i Damiana w Bartnem, cerkiew filialna pw. œw. Dymitra w Bodakach	10 000
121	Wymiana obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, wymiana pokrycia dachowego na kaplicy – klasztor Zgromadzenia Siœstr Niepokalanego Poczczenia NMP w Nowym œ¹czu	Zgromadzenie Siœstr Niepokalanego Poczczenia NMP, Dom Zakonny w Nowym œ¹czu	80 000
122	Remont konstrukcji dachu drewnianego koœciœla pw. Ducha œwi¹tego w Chronowie – I etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha œwi¹tego w Chronowie	50 000
123	Remont wie¿y koœciœla parafialnego przy ul. Zygmuntoœkiej w Nowym œ¹czu – I etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najœwi¹tszego Serca Pana Jezusa w Nowym œ¹czu	120 000
124	Wykonanie chodnika oraz schodów wejœciowych przy zabytkowym koœciele pw. œw. Marcina Biskupa i MB Pocieszenia w Czermnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Marcina Biskupa i MB Pocieszenia w Czermnej	40 000
125	Wykonanie remontu i rewaloryzacji dzwonnicy przy koœciele parafialnym w Cheœmie – I etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia œw. Jana Chrzciciœla w Cheœmie	20 000
126	Remont koœciœla drewnianego pw. Przeniesienia Relikwii œw. Kazimierza w Radgoszczy – II etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przeniesienia Relikwii œw. Kazimierza w Radgoszczy	80 000
127	Remont barokowego koœciœla pw. Wniebowœzicia NMP w Lipinkach – dokoñczenie I etapu	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowœzicia NMP w Lipinkach	50 000
128	Remont dachu zabytkowego koœciœla parafialnego pw. œw. Michaœa Archanioœa	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Michaœa Archanioœa w Ujanowicach	60 000
129	Remont konserwatorski dachu zabytkowego koœciœla pw. MB Szkaplerznej w Moszczenicy k. Gorlic	Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej w Moszczenicy	60 000
130	Remont zabytkowej cerkwi w Rozdziœlu	Parafia Prawosœawna pw. Narodzenia NMP w Rozdziœlu	20 000
131	Wykonanie prac dodatkowych – konserwatorskich przy odwodnieniu gotyckiego koœciœla pw. Narodzenia NMP w œ¹pczycy	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Anny w œ¹pczycy	72 000
132	Wykonanie prac konserwatorskich oraz prac zabezpieczaj¹cych i remontowych przy koœciele pw. œw. Marcina w Porœbie Dzierznej – remont dachu nad prezbiterium	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Marcina w Porœbie Dzierznej	20 000
133	Wymiana stolarki drewnianej w murowanym œworze w Goszycach	Michaœ Smoczyñski, Goszyce	40 000
134	Renowacja pokrycia dachowego, elewacji i stolarki koœciœla parafialnego pw. œw. œw. Barbary i Stanisœawa Biskupa w œyku	Parafia Rzymskokatolicka pw. Barbary i Stanisœawa Biskupa w œyku	20 000
135	Wymiana oszalowania, stolarki okiennej i drzwiowej koœciœla pw. œw. Bartœomiej¹ Apostoœa w Jastrzœbie	Parafia pw. œw. Bartœomiej¹ Apostoœa w Jastrzœbie	30 000
136	Wymiana pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blach¹ miedzian¹ na zabytkowym koœciele w œososinie Górnjej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich œwi¹tych w œososinie Górnjej	60 000
137	Osuszenie budynku koœciœla parafialnego w Gr¹boszowie metod¹ elektroosmozy – zakup i monta¿ urz¹dzenia elektro Aqua GPL (5 szt.)	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowœzicia NMP w Gr¹boszowie	10 000
138	Wymiana pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blach¹ miedzian¹ na dachu zabytkowego koœciœla parafialnego w œtopnicach Dolnych	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Andrzeja Apostoœa w œtopnicach Dolnych	80 000
139	Remont konserwatorski dachu zabytkowego koœciœla parafialnego pw. œw. Wojciecha BM w Starym Wiœniczcu	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Wojciecha BM w Starym Wiœniczcu	100 000
140	Wymiana okien w zabytkowej cerkwi pw. Bazylego Wielkiego w Koniecznej	Parafia Prawosœawna pw. Opieki Najœwi¹tszej Bogurodzicy w Zdyni, filia w Koniecznej	20 000

141	Wymiana szalunku gontowego na œcianach wie¿y, nawy i prezbiterium w zabytkowej drewnianej cerkwi w Zdyni	Parafia Prawosœawna pw. Opieki Najœwi¹tszej Bogurodzicy w Zdyni	30 000
142	Malowanie pokrycia dachowego XVII-wiecznego koœciœla pw. œw. Andrzeja Apostoœa w œukowicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Andrzeja Apostoœa w œukowicy	42 000
143	Wykonanie remontu cz¹œci wie¿by dachowej wraz z wymian¹ pokrycia dachowego nad prezbiterium i zakrysti¹ w koœciele parafialnym pw. œw. Jakuba w Paœcznicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Jakuba Apostoœa w Paœcznicy	53 000
144	Konserwacja techniczna i estetyczna polichromii sufitu nad chórem w koœciele pw. Wniebowœzicia NMP w Maœastowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowœzicia NMP w Maœastowie	30 000
145	Prace konserwatorskie przy zabytku ruchomym – XVIII-wieczna ambona – kontynuacja	Parafia Rzymskokatolicka pw. Marcina Biskupa i MB Pocieszenia w Czermnej	15 000
146	Konserwacja zabytkowego obrazu <i>Uczta Baltazara</i>	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Wita w Uniejowie	25 000
147	Konserwacja gotyckich pœaskorz¹b przedstawiaj¹cych dwunastu apostoœów z koœciœla pw. œw. Maœgorzaty w Nowym œ¹czu	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Maœgorzaty w Nowym œ¹czu	30 000
148	Konserwacja oœtarczy gœównego w koœciele parafialnym pw. œw. Urszuli w Gosprzysowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Urszuli w Gosprzysowej	30 000
149	Konserwacja techniczna i estetyczna ikonostasu Deesis z obramieniem i ornamentyk¹ w cerkwi prawosœawnej pw. Opieki MB w Hañczowej	Parafia Prawosœawna pw. Opieki MB w Hañczowej	20 000
150	Konserwacja barokowej ambony w gotyckim koœciele pw. œw. Bartœomiej¹ w Zbyszczach	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Bartœomiej¹ w Zbyszczach	20 000
151	Konserwacja XVIII-wiecznego oœtarczy gœównego z koœciœla parafialnego pw. œw. Mikoœaja w Tabaszowej	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Mikoœaja w Tabaszowej	20 000
152	Konserwacja kamiennego portalu z 1673 r. z koœciœla parafialnego pw. Wniebowœzicia NMP w Kœi¹niczach Wielkich	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowœzicia NMP w Kœi¹niczach Wielkich	11 000
153	Remont rokokowo-klasycystycznego prospektu organowego w koœciele parafialnym pw. œw. Stanisœawa Biskupa w Brzeœnicy	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Stanisœawa BM w Brzeœnicy	20 000
154	Konserwacja starych nagrobków z cmentarza poœemkowskiego w Wierchomli Wielkiej – II etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Michaœa Archanioœa w Wierchomli Wielkiej	14 000
155	Konserwacja ikonostasu z cerkwi greckokatolickiej pw. œw. Archanioœa Michaœa w Przysœupie	Parafia Katolicka Obrz¹dku Greckokatolickiego pw. œw. Archanioœa Michaœa w Przysœupie	15 000
156	Prace konserwatorskie przy oœtarczy gœównym w koœciele parafialnym w Domoœlawicach pw. MB Domoœlawickiej – konserwacja techniczna oœtarczy	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP w Domoœlawicach	25 000
157	Wykonanie prac konserwatorskich – I etap przy z obrazach Stacji Drogi Krzy¿owej z 1761 r. w koœciele pw. Wniebowœzicia NMP w Pleœnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowœzicia NMP w Pleœnej	14 000
158	Prace konserwatorskie przy XVI-wiecznej chrzcielnicy kamiennej oraz XVIII-wiecznym konfesjonale	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Wawrzyñca w Goszczy	15 000
159	Prace konserwatorskie przy oœtarczy pw. œw. Krzy¿a w koœciele pw. œw. Ducha w Nowym œ¹czu	Towarzystwo Jezusowe, Dom Zakonny Kolegium oo. Jezuitów w Nowym œ¹czu	65 000
160	Konserwacja XVII-wiecznego obrazu olejnego na podœoœu drewnianym – œw. Joachim z NMP i œw. Ann¹ – z koœciœla parafialnego pw. œw. Kazimierza w Rybnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Kazimierza w Rybnej	6 000
161	Konserwacja XVII-wiecznego obrazu olejnego na podœoœu drewnianym – œw. Józef z Dzieci¹tkiem – z koœciœla parafialnego pw. œw. Kazimierza w Rybnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Kazimierza w Rybnej	6 000
162	Konserwacja prawego oœtarczy bocznego z XVII-wiecznym obrazem MB Pocieszenia z koœciœla pw. Narodzenia NMP w Raœawowicach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Raœawowicach	20 000
163	II etap programu prac badawczo-konserwatorskich przy XVII-wiecznym koœciele pw. œw. Antoniego Opata w M¹cinnie	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Antoniego Opata w M¹cinnie	50 000
164	Odbudowa drewnianego mostu prowadz¹cego do zamku w Dobczycach	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddziaœ Dobczyce	50 000
165	Konserwacja kamiennej balustrady oraz fryzy arkadowego wieñcz¹cego elewacj¹ koœciœla pw. œw. Marcina w Krzeszowicach – II etap	Parafia Rzymskokatolicka pw. œw. Marcina w Krzeszowicach	60 000
166	Konserwacja drewnianej cz¹œci nastawy Grobu Bo¿ego w Kaplicy Grobu Bo¿ego w klasztorze Bo¿ogrobców w Miechowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Grobu Chrystusa i œw. Jakuba Apostoœa Mœdszego w Miechowie	60 000
167	SAD Gromnik – konserwacja barokowego oœtarczy bocznego z pocz. XVIII w. w zabytkowym koœciele drewnianym pw. œw. Marcina – zadanie nowe	Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Królowej w Gromniku	20 000

* Dotacji udzielono na podstawie uchwaœ Sejmiiku Województwa Maœopolskiego: Nr XVII/214/08 z 31 marca 2008 r. oraz Nr XXIII/350/08 z 29 wrzeœnia 2008 r.

MAPA MIEJSCOWOŚCI, W KTÓRYCH W 2008 R. PROWADZONE BYŁY PRACE KONSERWATORSKIE, RESTAURATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE DOFINANSOWANE Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

BOCHNIA

W średniowiecznej bazylice pw. św. Mikołaja realizowano dwa zadania dofinansowane z budżetu Województwa.

1. Rozpoczęto I etap remontu dachu. Nad prezbiterium i częścią nawy od strony wschodniej wymieniono zniszczone elementy więźby dachowej, wykonano impregnację i odgrzybienie drewna. Połacie dachu pokryto nową dachówką ceramiczną (karpówką), a sygnaturkę nową blachą miedzianą.
2. Wewnątrz świątyni, w prezbiterium, przeprowadzono zabiegi pełnej konserwacji technicznej i estetycznej struktury i dekoracyjnej snycerki barokowych stali z 1667 r. (od strony południowej) z wyłączeniem restauracji cyklu obrazów tablicowych ze scenami z życia św. Stanisława Biskupa.

Kwoty dotacji z budżetu WM: 80 000 zł i 50 000 zł, całkowite koszty zadań: 204 684,32 zł i 119 300 zł.

PRZYKŁADY PRAC KONSERWATORSKICH DOFINANSOWANYCH Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2008 R.

CHEŁM

W barokowym kościele pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Chełmie, dawnej świątyni Zakonu Bożogrobców wzniesionej na starych fundamentach w latach 1738–1749, położonej przy historycznym szlaku królewskim Via Regia Antiqua, wzmocniono i odwodniono fundamenty. Wykonano drenaż, żwirową opaskę, wyprowadzono rury odwadniające do studzienek, oczyszczono i udrożniono ciągi kanalizacji opadowej. W II etapie robót podobny zakres prac wykonano przy wolno stojącej, murywanej dzwonnicy-bramie.

Kwoty dotacji z budżetu WM: 30 000 zł i 20 000 zł, całkowite koszty zadań: 72 075,53 zł i 32 154,94 zł.

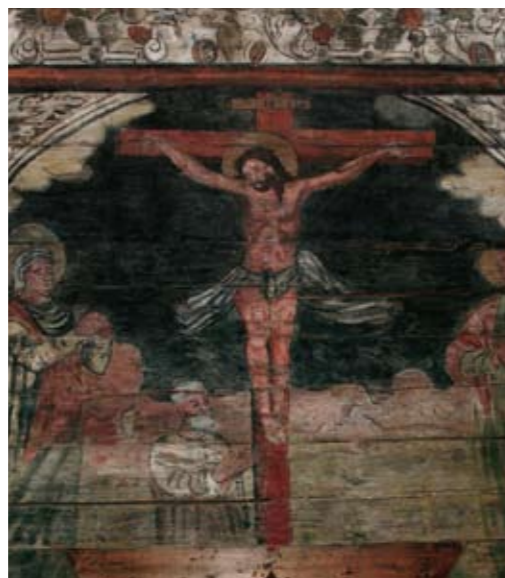

DOBCZYCE

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Dobczyce dzięki dotacji z budżetu Województwa odbudowało drewniany most przybramny prowadzący do ruin średniowiecznego zamku królewskiego. Rozebrano stary trakt komunikacyjny, na fundamentach wzniesiono podpory z bali, wykonano konstrukcję z krawędziaków, chodnik z desek i balustradę. Drewno zabezpieczono impregnatem.

Kwota dotacji z budżetu WM: 50 000 zł, całkowity koszt zadania: 72 793,36 zł.

GRYWAŁD

W drewnianym kościele pw. św. Marcina Biskupa, wzniesionym w 2. poł. XV w., w ramach kompleksowej konserwacji wystroju przeprowadzono prace konserwatorskie figuralno-ornamentalnej polichromii (z 1618 r.) ścian nawy i prezbiterium oraz stropu prezbiterium. Wykonano pełną konserwację malowideł, w tym utwalenie zagrożonych fragmentów polichromii, usunięcie zabrudzeń, podklejenie odspojonych warstw, usunięcie przemalowań i wtórnych nawarstwień, impregnację struktury drewna, dezynfekcję i dezynsekcję, uzupełnienie ubytków podłoża i zaprawy, scalenie kolorystyczne.

Kwota dotacji z budżetu WM: 60 000 zł, całkowity koszt zadania: 315 448 zł.

JURKÓW

W XVIII-wiecznym, drewnianym kościele pw. Przemienienia Pańskiego wykonano konserwację techniczną i estetyczną ołtarza głównego złożonego z dzieł powstałych między XV a XVII wiekiem: średniowiecznych obrazów na desce – datowanych na 1470 r. – *Św. Katarzyna i Św. Biskup* (na ich odwroci *Chrystus Bolesny i MB Bolesna*), XVI-wiecznego malowidła na desce *Chrystus upadający pod krzyżem* oraz XVII-wiecznych: wizerunku św. Teresy w predelli i obrazu na płótnie *Przemienienie Pańskie* w zwiercieniu. Przywrócono pierwotną (niebieską) kolorystykę struktury dzieła oraz wykonano nowe złączenia dekoracyjnej snycerki.

Kwota dotacji z budżetu WM: 20 000 zł, całkowity koszt zadania: 35 543 zł.

LASKOWA

W zabytkowym dworze w Laskowej kontynuowano – rozpoczętą w 2003 r. – konserwację polichromii drewnianego stropu, którego powstanie datowane jest na rok 1689. To wysokiej klasy artystyczne dzieło jest jednym z nielicznych zachowanych przykładów pierwotnego wystroju świeckiej, wiejskiej rezydencji. W pomieszczeniu dawnej kaplicy dworskiej pw. NMP (w części wschodniej) wykonano pełną konserwację figuralno-ornamentalnej dekoracji malarskiej wraz z ramami obrazów, profilami i górną częścią fryzu podstropowego, w tym usunięcie przemalowań, utwalenie i wzmocnienie powierzchni polichromii, uzupełnienie ubytków pasów płótna na złączach desek i warstwy malarskiej, scalenie kolorystyczne.

Kwota dotacji z budżetu WM: 50 000 zł, całkowity koszt zadania: 52 700 zł.

ŁAPANÓW

W drewnianym kościele pw. św. Bartłomieja Apostoła, wzniesionym w XVI wieku, zakończono II etap remontu zabytkowej, wolno stojącej dzwonnicy wybudowanej w konstrukcji słupowej w XVIII wieku. W 2007 r. – także przy wsparciu finansowym z budżetu Województwa – wykonano prace przy fundamentach, pokryto dach gontem, założono rynny i instalację odgromową. W 2008 r. wymieniono elementy konstrukcyjne ścian, odeskowano szczytów oraz drzwi wejściowe. Wewnątrz ułożono posadzkę z kamienia łamanego.

Kwota dotacji z budżetu WM: 30 000 zł, całkowity koszt zadania: 50 111,96 zł.

ŁUKOWICA

W pochodzącym z początków XVI wieku drewnianym kościele pw. św. Andrzeja Apostoła realizowano trzy zadania dofinansowane z budżetu Województwa. 1. W kaplicy bocznej odrestaurowano polichromię z 1878 r. z motywami roślinno-geometrycznymi pokrywającymi ściany i strop. 2. Wykonano pełną konserwację późnobarokowego ołtarza pw. NMP – nastawy ołtarzowej, mensy i antepedium oraz obrazów MB Niepokalanej i w zasuwie św. Michała Archanioła. 3. Dach zabytkowej świątyni odmalowano, zabezpieczając przed rdzewieniem, wymieniono także stare obróbki blacharskie.

Kwoty dotacji z budżetu WM: 40 000 zł, 30 000 zł i 42 000 zł, całkowite koszty zadań: 62 925 zł, 45 000 zł i 61 000 zł.

ŁAPCZYCA

W cennej, wczesnogotyckiej świątyni ufundowanej w 1340 r. przez Kazimierza Wielkiego, położonej przy historycznym szlaku królewskim Via Regia Antiqua, w 2 etapach trwały prace budowlane związane z zabezpieczeniem murów: wzmocnieniem słabych fundamentów (wybudowaniem dodatkowej ceglanej ścianki), odwodnieniem, osuszeniem i wykonaniem izolacji poziomej świątyni.

Kwoty dotacji z budżetu WM: 42 281 zł i 72 000 zł, całkowite koszty zadań: 154 253,60 zł i 74 221,42 zł.

MACIEJOWA

W drewnianym kościele pw. NMP Wniebowziętej, dawniej cerkwi wzniesionej w 1830 r., prowadzono prace konserwatorskie (w pełnym zakresie) elementów ikonostasu wykonanego w tradycji barokowej na przełomie XIX i XX w. przez Feliksa Bogdańskiego – przedstawienia *Chrystus Chwały* oraz *Ukrzyżowania* wraz z obramowaniami i ornamentyką. Technicznie odczyszczono i zabezpieczono także trzy tonda z wizerunkami sześciu Proroków.

Kwota dotacji z budżetu WM: 30 000 zł, całkowity koszt zadania: 31 500 zł.

NOWY TARG

W drewnianej świątyni pw. św. Katarzyny, wybudowanej na cmentarnym wzniesieniu prawdopodobnie w XV w. – jak mówi legenda – ze zbójnickiej fundacji, zainstalowano system sygnalizacji przeciwpożarowej i instalację gaśniczą mgłową. U podnóża skarpy wkopano zbiornik zapasu wody, zamontowano pompę, system rur i dyszy oraz automatykę i sterownik stałego urządzenia gaśniczego typu FOG. Zabytkowy kościół został zabezpieczony przed pożarem.

Kwota dotacji z budżetu WM: 80 000 zł, całkowity koszt zadania: 266 299,16 zł.

PALEŚNICA

W murowanym kościele pw. św. Justyny, wzniesionym w 1809 r. z fundacji Justyny Lanckorońskiej w miejscu drewnianej świątyni, wykonano wymianę pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blachę miedzianą wraz z konserwacją więźby dachowej, wymianę orynnowania, okien wieży wraz z metalowymi żaluzjami, trzech krzyży i instalacji odgromowej. Projekt finansowo wsparł EKO Fundusz z uwagi na ochronę letniego siedliska nietoperzy – gatunku podkowca małego – lokowanego na poddaszu kościoła.

Kwota dotacji z budżetu WM: 50 000 zł, całkowity koszt zadania: 398 137,36 zł.

OLKUSZ

W bazylice pw. św. Andrzeja Apostoła, wzniesionej w stylu gotyckim na przełomie XIII i XIV w., przeprowadzono kolejną pełną konserwację dwóch kamiennych tablic epitafijnych z XVII w.: Tobiasza Pękali oraz Adama Berneka i jego żony Ewy z Łączyńskich, umieszczonych na łuku tęczowym, stanowiących cenny przykład późnomanierystycznej sztuki sepulkralnej. Oczyszczono powierzchnię kamienia, usunięto wtórne warstwy olejne, odsolono, ucztylniono formę rzeźbiarską, całość zaimpregnowano.

Kwota dotacji z budżetu WM: 40 000 zł, całkowity koszt zadania: 59 104 zł.

PRZYSŁUP

W dawnej drewnianej cerkwi greckokatolickiej pw. św. Michała Archanioła, wzniesionej jak chce tradycja w 1638 r., w rzeczywistości prawdopodobnie później – w 1736 r., prowadzono prace konserwatorskie XIX-wiecznego ikonostasu: trzech ikon rzędu Proroków oraz przedstawienia *Chrystus Ukrzyżowany*. Techniczny i estetyczny stan dzieła był katastrofalny: struktura drewna została osłabiona przez obecność drewnojadów, na całej powierzchni widoczne były liczne ubytki warstw malarskich i złoceri. W trakcie prac usunięto wtórne warstwy technologiczne, wzmocniono strukturę drewna oraz dokonano koniecznych uzupełnień ubytków drewna oraz polichromii.

Kwota dotacji z budżetu WM: 15 000 zł, całkowity koszt zadania: 19 000 zł.

ROPICA GÓRNA

W drewnianym kościele pw. św. Michała Archanioła – dawnej cerkwi greckokatolickiej – wzniesionym w 1819 r. w tradycji budownictwa cerkiewnego zachodniotemkowskiego, prowadzono prace konserwatorskie ołtarza głównego – dawnego priostu złożonego z rokokowej konfesji i neobarokowego tabernakulum dekorowanego na drzwiach obrazem *Przemienienie chleba i wina*. Wykonano impregnację drewna, wzmocniono jego strukturę i zrekonstruowano ubytki, usunięto wszystkie wtórne warstwy malarskie. Uzupełniono grunty, powrócono do pierwotnej kolorystyki oraz do oryginalnej techniki pozłotniczej.

Kwota dotacji z budżetu WM: 35 000 zł, całkowity koszt zadania: 36 710 zł.

TABASZOWA

W drewnianej świątyni pw. św. Mikołaja w Tabaszowej – wzniesionej w 1753 r., translokowanej z Tęgoborza w II połowie XX wieku – na ścianach i sklepieniu prezbiterium wykonano konserwację techniczną i estetyczną XVIII-wiecznych nawarstwień malarskich oraz figuralno-ornamentalnej polichromii autorstwa A. Gucawy.

Kwota dotacji z budżetu WM: 60 000 zł, całkowity koszt zadania: 101 152,48 zł.

SZCZUROWA

W otoczeniu kościoła pw. św. Bartłomieja Apostoła, zbudowanego w 1893 r. w stylu neogotyckim według projektu J. Sas-Zubrzyckiego, wykonano konserwację ośmiu kamiennych figur świętych zdobiących ogrodzenie placu kościelnego. Zakres prac obejmował odczyszczenie piaskowca, osuszenie, odsolenie, wzmocnienie, uzupełnienie ubytków i scalenie kolorystyczne oraz odczyszczenie płyt marmurowych i uczynienie napisów.

Kwota dotacji z budżetu WM: 50 000 zł, całkowity koszt zadania: 102 585,74 zł.

ŻELICHÓW

W drewnianym kościele pw. św. Zygmunta w Żelichowie – świątyni z 1642 r., przeniesionej z Pleśnej w 1938 r. – realizowano dwa zadania dofinansowane z budżetu Województwa. 1. Wykonano pełną konserwację techniczną i estetyczną grupy gotyckich rzeźb z belki tęczowej, w tym podklejenie odspajających się zapraw i polichromii, impregnację strukturalną drewna, usunięcie zabrudzeń i wtórnych nawarstwień, uzupełnienie ubytków formy rzeźbiarskiej oraz zapraw, rekonstrukcję złoceń, scalenie ubytków polichromii, werniksowanie. 2. Z zabytkowego wyposażenia świątyni odrestaurowano także obraz olejny na płótnie z pocz. XVIII wieku z przedstawieniem grupy 14 *Świętych Wspomożycieli*.

Kwoty dotacji z budżetu WM: 25 000 zł i 10 000 zł, całkowite koszty zadań: 26 600 zł i 10 700 zł.

ODNOWIONE ZABYTKI – SZKIC HISTORYCZNY WYBRANYCH DZIEŁ

Karolina Pachla-Wojciechowska

PŁASKORZEŻBY KOLEGIUM APOSTOLSKIEGO W KOŚCIELE PW. ŚW. MAŁGORZATY W NOWYM SĄCZU

Brak wystarczającego materiału źródłowego sprawia, że możemy stawiać jedynie ostrożne hipotezy dotyczące początków kościoła parafialnego pw. św. Małgorzaty w Nowym Sączu¹. Znaleźnienie przez Tadeusza Dobrowolskiego około roku 1920 w pobliżu świątyni kamiennego kapitela miało potwierdzać tezę o istnieniu w tym miejscu budowli sakralnej, która powstała jeszcze przed lokacją miasta w 1292 roku. Jednak analiza formalno-stylowa wspomnianego detalu nie pozwala na jego precyzyjne datowanie, a co więcej – jego związek z Nowym Sączem może być przypadkowy. Najstarsze elementy architektoniczne istniejącego do dziś kościoła powstały w pierwszej ćwierci wieku XIV. Szczególnie ważną datą w dziejach omawianej budowli jest rok 1448, w którym biskup krakowski Zbigniew Oleśnicki podniósł kościół parafialny do godności kolegiaty, a dla jej funkcjonowania utworzona została kapituła (zlikwidowana przez władze austriackie w końcu XVIII wieku). Wiek XV i początek wieku XVI przyniosły intensyfikację prac budowlanych. Wzrastająca ranga świątyni znalazła wówczas odzwierciedlenie również w wzbogaceniu formy architektonicznej i wyposażenia wnętrza. Ufundowane zostały kolejne kaplice otaczające korpus kościoła, a fasada uzyskała formę dwuwieżową.

Z ołtarzem umieszczonym niegdyś w jednej z kaplic w kościele pw. św. Małgorzaty wiąże się odnalezione w 1958 roku w innym nowosądeckim kościele – pw. św. Heleny – datowane na 3. ćwierć wieku XIV płaskorzeźby przedstawiające dwunastu apostołów². Zdecydowano się na usunięcie pokrywającej je wtórnej polichromii oraz późniejszych uzupełnień rzeźbiarskich. Następnie zostały przeniesione do kościoła pw. św. Małgorzaty, gdzie były eksponowane na północnej ścianie prezbiterium. Umieszczenie płaskorzeźb na znacznej wysokości spowodowało ich silne zakurzenie oraz zabrudzenie drewna, którego struktura została poważnie naruszona

przez drewnojady. W konsekwencji jedno z dzieł spadło z dużej wysokości i zostało znacznie uszkodzone (odłamana głowa, połamane fragmenty korpusu oraz fałdów szat apostoła). W roku 2008, dzięki dotacji przyznanej z budżetu Województwa Małopolskiego, płaskorzeźby zostały poddane zabiegom konserwatorskim. Skupiono się na oczyszczeniu, dezynsekcji i impregnacji drewna. Najbardziej zniszczoną rzeźbę złożono i uzupełniono jej brakujące elementy. Wszystkie scalono kolorystycznie metodą punktowania.

Drewniane płaskorzeźby o wysokości 57–62 cm posiadają płytko drażnione odwrocia. Apostołowie ukazani zostali w pozycji siedzącej zwróceniu w trzech czwartych w lewo lub prawo.

Podstawą źródłową dla połączenia omawianych dzieł z kaplicą Wszystkich Świętych w kościele pw. św. Małgorzaty w Nowym Sączu jest tekst wizytacji biskupa Piotra Tylickiego z roku 1608, w którym znaleźć można informację, że znajduje się w niej ołtarz przywieziony z Prus po wyprawie grunwaldzkiej i przekazany przez Władysława Jagiełłę. W jego centrum miała znajdować się figura Marii, a na skrzydłach rzeźbione wyobrażenia świętych. Całość wieńczyły cztery piramidalne szczyty oraz przedstawienie Chrystusa Ukrzyżowanego powyżej. „*Capella octava tituli Omnium Sanctorum. In hac capella extat unum altare muro sacrarii in angulo anexum, (...) structuram habens antiquam sculptam cum imaginibus B.V.M in medio et aliorum sanctorum collateralium. Totum deauratum, habens quatuor summitates pyramides. Supra vero imaginem sculpta est Passio Christi muro affixa... Fama fert, structuram hanc allatam fuisse ex Prussia, ab eo tempore, quum Jagiełło bellum gerebat cum Prythenis et in altari maiori collocatum, postmodum vero in hunc angulum delatum fuisse*”³.

Według badaczy zachowane przedstawienia apostołów to postacie świętych, o których wspomina tekst wizytacji. Rekonstrukcja zakładająca pochodzenie płaskorzeźb ze skrzydeł retabulum ołtarzowego znajduje potwierdzenie w ich formie oraz kompozycji wskazującej, że pierwotnie byli oni zgrupowani wokół sceny głównej, ku której się zwracali. Kolejnego argumentu dostarcza analiza formalno-stylowa. Styl rzeźb, łączony przez historyków sztuki z kręgiem „Madonn na lwie” (nazwa nawiązuje do najbardziej

reprezentatywnych przedstawień, których tematem jest stojąca na lwie Maria z Dzieciątkiem), w 2. połowie XIV wieku rozpowszechnił się przede wszystkim na terenie Śląska i Pomorza, skąd właśnie miał zostać sprowadzony ołtarz. Stanowi on jedną z faz rozwoju „stylu miękkiego”, charakteryzującego się ornamentálním układem „lejących się” fałdów szat, reliefowym potraktowaniem postaci o finezyjnej, dekoracyjnej pozie. Typowa dla dzieł reprezentujących powyższą konwencję stylową jest również dość szeroka twarz z wypukłymi oczami oraz charakterystycznym półuśmiechem.

Tekst wizytacji informuje nas, niestety dość ogólnikowo, iż w scenie głównej retabulum ołtarzowego znajdowało się przedstawienie maryjne. Niemożliwa jest również pełna identyfikacja figur apostołów, ponieważ nie zachowały się w większości ich atrybuty. Pośród przedstawionych znaleźli się z pewnością ci, których powołał sam Chrystus: św. Piotr, św. Andrzej, św. Jakub Starszy, św. Jan (rozpoznawalny dzięki utrzymanemu w dłoni kielichowi), św. Filip, św. Bartłomiej, św. Mateusz, św. Tomasz, św. Jakub Młodszy, św. Szymon i św. Juda. W miejsce Judasza do grona apostołów dołączano bądź św. Macieja, bądź św. Pawła, zatem jeden z nich również i w tym przypadku został przedstawiony.

Wybór tematu Kolegium Apostolskiego jako dekoracji nastawy ołtarzowej znajduje pełne wytłumaczenie w treściach ideowych z nim łączonych. Wszak wyraża on ideę rozszerzania i umacniania mistycznego ciała Chrystusa, jakim jest Kościół, i jako taki w sposób szczególnie odpowiada eucharystycznej funkcji ołtarza⁴.

Kwota dotacji z budżetu WM: 30 000 zł, całkowity koszt zadania: 43 500 zł.

PIETA W KOŚCIELE PW. ŚW. WITA W UNIEJOWIE

Najstarsze przekazy źródłowe odnoszące się do kościoła pw. św. Wita w Uniejowie pochodzą z pierwszej połowy XIV wieku. Fundację zachowanej do dziś świątyni wiąże się zaś z Bożogrobcami (Braćmi Krzyżowymi Pańskiego Grobu Jerozolimskiego) i datuje przed rokiem 1470⁵.

¹ Por.: Z. Beiersdorf, B. Krasnowolski, *Sztuka gotycka*, [w:] *Dzieje miasta Nowego Sącza*, pod red. F. Kiryka, t. 1, Warszawa–Kraków 1992, s. 219–201, 210–216; M. Kornecki, *Nowy Sącz. Parafia św. Małgorzaty*, [w:] *Rocznik Diecezji Tarnowskiej na rok 1972, Tarnów 1972*, s. 362–366; L. Migrała, *Bazylika św. Małgorzaty w Nowym Sączu*, Nowy Sącz 2006.

² Z. Beiersdorf, B. Krasnowolski, dz. cyt., s. 264–265, il. 136–139; T. Chrzanowski, M. Kornecki, *Sztuka Ziemi Krakowskiej*, Kraków 1982, s. 112, il. 111.

³ Cyt. za: J. Dutkiewicz, *Małopolska rzeźba średniowieczna 1300–1450*, Kraków 1949, s. 9.

⁴ Por.: Z. Białowicz-Krygierowa, *Studia nad snycerstwem XIV wieku w Polsce. Część 1. Początki śląskiej tradycji ołtarza szafowego*, Prace Komisji Historii Sztuki – Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, T. XII, Poznań–Warszawa 1981, s. 56–58.

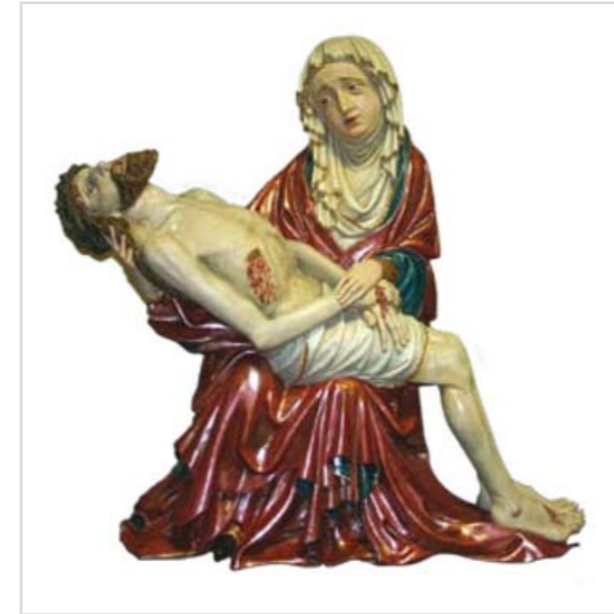
⁵ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, T. 1, Województwo krakowskie, Warszawa 1953, s. 250–251.

Najcenniejszym przechowywanym w kościele dziełem sztuki jest gotycka rzeźba Piety⁶. W roku 2008 dzięki dotacji udzielonej z budżetu Województwa Małopolskiego została ona poddana zabiegom konserwatorskim, podczas których usunięto wtórne nawarstwienia, wzmocniono strukturę drewna, uzupełniono formę oraz zrekonstruowano pierwotną polichromię.

Wykonana z drewna lipowego grupa powstała zapewne ok. 1420 roku i reprezentuje cechy, których źródeł należy szukać w dziełach wiązanych z tzw. stylem „Pięknych Madonn”. Nazwa pochodzi od reprezentatywnej grupy dzieł, którymi są kamienne figury Marii z Dzieciątkiem o niezwykle lirycznym wyrazie⁷. Najbardziej znane z terenu dzisiejszej Polski to zaginiona Piękna Madonna z Torunia czy Piękna Madonna z kościoła pw. św. Elżbiety we Wrocławiu (dziś w Muzeum Narodowym w Warszawie), charakteryzujące się niezwykle elegancją i wyważeniem kompozycji w połączeniu z bardzo bogatym ornamentalnym układem kaskadowo opadających fałdów szat oraz plastycznym, miękkim modelunkiem. W obrębie wspomnianej konwencji stylowej możemy również znaleźć realizacje tematu Piety. Gotycką Pietą, której znaczenia dla małopolskiego środowiska artystycznego wieków średnich nie sposób przecenić, jest wapienna grupa przechowywana w kościele św. Barbary w Krakowie. Dzieło to reprezentujące bardzo wysoki poziom artystyczny oddziało zapewne na twórcę Piety z Uniejowa oraz autorów innych rzeźbiarskich przedstawień tego tematu z terenu Małopolski (należy tu wspomnieć choćby Pietę z kaplicy na Zapotoczu w Czchowie – obecnie w ołtarzu głównym w kościele pw. Narodzenia NMP w Czchowie – z Tymbarku oraz Woli Mędrzechowskiej, obie przechowywane w tarnowskim Muzeum Diecezjalnym). Dzieła te w różnym stopniu nawiązują do krakowskiej Piety zarówno w zakresie układu kompozycyjnego, ułożenia fałdów szat, jak też osiągniętej dzięki zastosowanym środkom artystycznym ekspresji. Żadna z nich nie zbliża się jednak do pierwowzoru pod względem mistrzostwa wykonania.

Pieta to przedstawienie Marii podtrzymującej ciało Chrystusa, a jego nazwa wywodzi się z łacińskiego terminu *imago beatae Virginis de pietate*⁸. Profesor Lech Kalinowski pisał, że termin ten jest „po prostu przeniesieniem pojęcia znanego w starożytności w świat pojęć chrześcijańskich o dobrowolnym obowiązku przyjętym i spełnionym pod wpływem wiernej miłości w pokorze i poddaniu”⁹. Odnosi się on przede wszystkim do idei Męki Pańskiej (*passio Christi*) i współmęki Marii (*compassio Mariae*). Nie jest bynajmniej, jak chce część badaczy, historycznym przedstawieniem z życia Chrystusa i jego Matki, a raczej przedstawieniem dewocyjnym, którego źródeł należy szukać w zaspokojeniu potrzeby uzupełnienia modlitwy obrazowym rozważaniem. Według wspomnianego badacza Pieta należy do grupy przedstawień, które urzeczywistniają „zasadę ogarniania jedynym spojrzeniem początku i końca życia Chrystusa”¹⁰. Jednocześnie w sobie wydawałoby się skrajnie różne konteksty dzieciństwa

i męki Jezusa. Z jednej strony są to wyobrażenia piastowane przez Marię Dzieciątko, któremu towarzyszą symboliczne przedstawienia zwiastujące przyszłą ofiarę krzyżową. Z drugiej zaś, tak jak w przypadku Piety, w ułożeniu umęczonego ciała Chrystusa na kolanach Matki widzimy „bolesną paralelę” do wyobrażeń Marii tulącej w ramionach bawiące się Dzieciątko. Paralela ta nie jest przypadkowa, wszak pod krzyżem w chwili śmierci Syna cierpiąca i akceptująca konieczność ofiary Maria nabyła praw współodkupicielki (*corredemptio*) i tym samym po raz drugi została Matką – zarówno dla Jana, ukochanego ucznia Chrystusa, jak i dla całej ludzkości. Nie powinno dziwić zatem, że dla wyrażenia tej idei starano się w jednym wyobrażeniu połączyć symboliczne przedstawienie macierzyństwa, dla którego najstosowniejszym układem wydaje się wyobrażenie kobiety piastującej na kolanach dziecko, z ideą ofiarnej miłości, której wyrazem jest obraz cierpienia po stracie Syna.

Kwota dotacji z budżetu WM: 30 000 zł, całkowity koszt zadania: 43 500 zł.

RZEŻBA CHRYSUSA UKRZYŻOWANEGO W KOŚCIELE PW. ŚW. ŚW. SZYMONA I JUDY TADEUSZA W POGWIZDOWIE

Drewniany kościół parafialny pw. św. św. Szymona i Judy Tadeusza w Pogwizdowie został zbudowany zapewne na przełomie XV i XVI stulecia być może na miejscu wcześniejszej świątyni, skoro fundacja parafii przez opactwo tynieckie miała miejsce już przed rokiem 1335¹¹. Bardzo interesującym dziełem przechowywanym w tym kościele jest figura Chrystusa Ukrzyżowanego, która dzięki dotacji z budżetu Województwa Małopolskiego została w roku 2008 poddana pełnej konserwacji. Ingerencji wymagała w pierwszej kolejności zniszczona przez szkodniki oraz czynniki fizyczne struktura drewna. Równie ważnym założeniem prowadzonych prac było usunięcie wadliwej i szpecącej wtórnej polichromii olejnej. Znaczne rozmiary krucyfiksu (wysokość 200 cm, rozpiętość ramion 150 cm, figura Chrystusa: wysokość ok. 150 cm, rozpiętość ramion ok. 140 cm) pozwalają przypuszczać, że pierwotnie umieszczony był na belce tęczowej (przed konserwacją zawieszony na południowej ścianie nawy) i mogły towarzyszyć mu również figury asystencyjne. Umiejętne oddanie poprawnej anatomii oraz stopień ekspresji osiągnięty dzięki zastosowanym środkom artystycznym każą widzieć w omawianej rzeźbie dzieło o bardzo dobrej klasie artystycznej. Proporcje ciała są przysadziste, a głowa nieproporcjonalnie powiększona. Masywna i uwypuklona klatka piersiowa jest szersza od bioder. Brakuje wyraźnego wcięcia w talii. Żebra oddane są schematycznie za pomocą guzków. Powyższe cechy wraz z charakterystyczną fizjonomią, typem korony cierniowej oraz ułożeniem włosów stanowią przesłankę dla połączenia omawianego dzieła z Wąszatem Mistrza Krucyfiksu z Bożego Ciała, którego *oeuvre* omówił Andrzej Olszewski, a ostatnio Wojciech Walanus¹². Jako dzieła najbardziej reprezentatywne dla tej pracowni należy uznać krucyfiks z kaplicy ogrojcowej przy kościele Bożego Ciała w Krakowie, krucyfiks z Drogini (obecnie w kościele w Osieczanach), krucyfiks we Włoszczowej, figury Chrystusa Ukrzyżowanego, Matki Boskiej Bolesnej, św. Jana Ewangelisty i św. Marii Magdaleny z belki tęczowej kościoła w Raclawicach Olkuskich (obecnie w Muzeum Archidiecezjal-

⁶ Tamże, s. 250–251, fig. 609; T. Dobrowolski, *Sztuka Krakowa*, Kraków 1971, s. 134; T. Chrzanowski, M. Kordecki, *Sztuka Ziemi Krakowskiej*, Kraków 1982, s. 118; A.M. Olszewski, *Styl Pięknych Madonn w Małopolsce*, [w:] *Sztuka około 1400. Materiały Sesji SHS*, t. I, Warszawa 1996, s. 197.

⁷ Zagadnienie stylu „Pięknych Madonn” ma bardzo bogatą literaturę, której nie sposób przedstawić w tym miejscu. Por.: Z. Kruszelnicki, „Piękne Madonny” – problem otwarty, „Teki Komisji Historii Sztuki”, t. VIII, Toruń 1992, s. 31–105; J. Dębicki, *Główne nurty artystyczne w małopolskiej rzeźbie stylu międzynarodowego*, [w:] *Sztuka około 1400. Materiały Sesji SHS*, t. I, Warszawa 1996, s. 205–250; A.M. Olszewski, *Styl Pięknych Madonn w Małopolsce*, [w:] *Sztuka około 1400. Materiały Sesji SHS*, t. I, Warszawa 1996, s. 189–202.

⁸ Na temat treści ideowych tematu Piety por.: L. Kalinowski, *Geneza Piety średniowiecznej*, „Prace Komisji Historii Sztuki”, T. X, 1952, s. 153–260; M. Piwocka, *Pieta w polskiej rzeźbie gotyckiej*, „Nasza Przyszłość”, 24, 1966, s. 5–85; T. Dobrzeński, *Średniowieczne źródła „Piety”*, [w:] *Treści dzieła sztuki*, Warszawa 1969, s. 11–31.

⁹ L. Kalinowski, cyt., s. 245.

¹⁰ Tamże, s. 229 nn.

¹¹ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, T. 1, *Województwo krakowskie*, Warszawa 1953, s. 54–55, fig. 609; M. Kordecki, *Pogwizdów*, [w:] *Rocznik Diecezji Tarnowskiej na rok 1972*, Tarnów 1972, s. 120–121.

¹² A.M. Olszewski, *Drewniana rzeźba późnogotycka w Małopolsce*, Kraków 1964 (dysertacja doktorska; maszynopis w Bibliotece Jagiellońskiej), s. 87–90; W. Walanus, *Późnogotycka rzeźba drewniana w Małopolsce 1490–1540*, Kraków 2006 (Ars Vetus et Nova, T. XXI), s. 262–268. Tam zrelacjonowany pełny stan badań.

nym w Krakowie), krucyfiks w kościele w Starym Korczynie, krucyfiks nad arkadą tęcząwą kościoła Brygidek w Lublinie, krucyfiks w kościele w Drzewicy oraz krucyfiks w kościele w Proszowicach.

Wydaje się, że pracownia, z którą łączy można krucyfiks w Pogwizdowie, należała do największych w ówczesnym Krakowie i realizowała zamówienia dla wielu małopolskich kościołów. Działalność Mistrza przypadła prawdopodobnie na drugą dekadę wieku XVI, ale warsztat mógł funkcjonować dłużej.

Kwota dotacji z budżetu WM: 10 000 zł, całkowity koszt zadania: 16 460 zł.

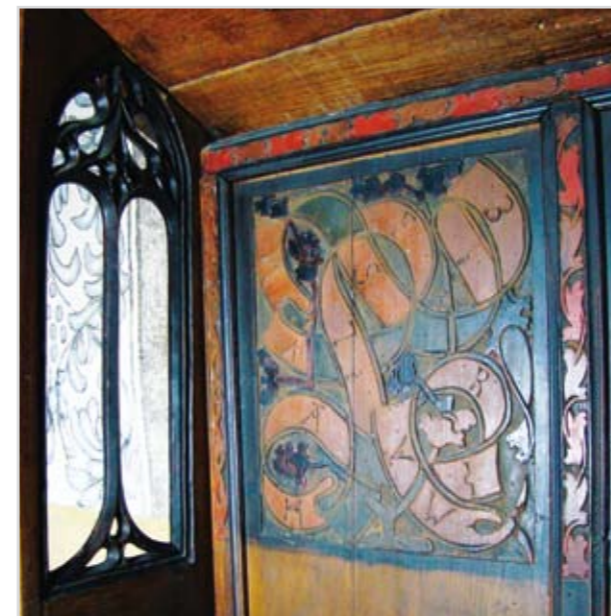
STALLE KOLATORSKIE W KOŚCIELE PW. ŚW. BARTŁOMIEJA W ZBYSZYCACH

Wprawdzie pierwsze wzmianki źródłowe dotyczące parafii w Zbyszycach pochodzą z wieku XIV, ale zapewne istniała ona już wcześniej (może nawet przed rokiem 1242)¹³. Obecny kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła powstał na początku wieku

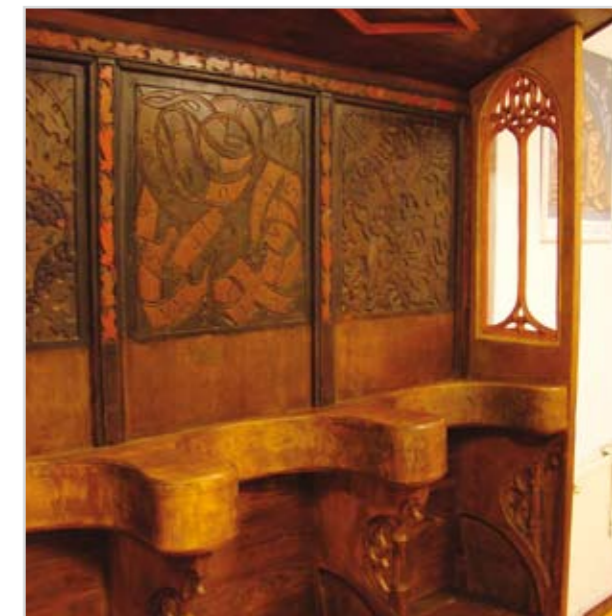
XV i jak podaje Jan Długosz w *Liber beneficiorum* fundatorem jego był zmarły w roku 1408 chorąży wieluński Wierzbęta Kępiński. Konsekracji kościoła dokonał w roku 1447 biskup Zbigniew Oleśnicki. Zbyszyce od wieku XIII przez cztery stulecia były własnością rodu Kępińskich, czego liczne świadectwa znajdziemy między innymi w dekoracji świątyni parafialnej. W ścianę prezbiterium wmurowana została kamienna nagrobna płyta zmarłego w roku 1490 Mikołaja Kępińskiego, chorążego wieluńskiego, na której przedstawiono herb Niesobia z dwoma lwami i aniołem z otwartą księgą oraz napisem gotycką minuskułą w otoku. Herb rodziny pojawia się również w dekoracji nadproży, wsporników żeber oraz zworników sklepień. Jeżeli zachowane w kościele gotyckie stalle kolatorskie stanowiły jego pierwotne wyposażenie, powinniśmy być może również ich fundację łączyć z rodem Kępińskich¹⁴. Dzięki dotacji udzielonej z budżetu Województwa Małopolskiego stalle zostały w roku 2008 poddane zabiegom konserwatorskim. Pra-

¹⁴ T. Dobrowolski, *Ze studiów nad stolarstwem polskim w epoce gotyku (zabytki Małopolski)*, „Rzecz Piękna (Przemysł, Rzemiosło, Sztuka)”, R. V, 6–8, Kraków 1925, s. 139–151; A. Bochnak, J. Pagaczewski, *Polskie rzemiosło artystyczne wieków średnich*, Kraków 1959, s. 234–236; S. Narębski, J. Gostwicka, *Zarys historii meblarstwa*, Toruń 1971, s. 18–19; T. Chrzanowski, M. Kordecki, *Sztuka Ziemi Krakowskiej*, Kraków 1982, s. 131–133; J. Samek, *Polskie rzemiosło artystyczne. Średniowiecze*, Warszawa 2000, s. 267–272.

ce obejmowały w pierwszym rzędzie konserwację techniczną polegającą na wzmocnieniu ich konstrukcji oraz impregnacji i dezynsekcji drewna. Kolejny etap prac stanowiła konserwacja estetyczna, w ramach której wykonano konieczne uzupełnienia i rekonstrukcje (brakujące siedziska i podłokietniki), a następnie całość scalono kolorystycznie i zabezpieczono.

Stalle kolatorskie znajdujące się w Zbyszycach należą do stosunkowo rzadkich na ziemiach polskich zabytków snycerstwa gotyckiego. Czas ich powstania określa się na około 1500 rok (baldachim jest późniejszy, z XVII w.). Dekorację ścianek bocznych stanowią ostrołukowo zamknięte prześwity z bliźnimi otworami oraz z maswerkami o późnogotyckim motywie „rybiego pęcherza”. Zaplecki dekorują cztery prostokątne płyty wypełnione ornamentem z przeplatającej się wstęgi oraz wici roślinnej. Z banderoli odczytać możemy napisy: MARIA HILF UNS SE(?) oraz IHESUS NAZARENUS REX IUDEORUM. W splotach roślinnych rozpoznać możemy stylizowane pędy i kiście winogron oraz kwiaty i owoce granatu. Być może rośliny te nieprzypadkowo zostały wybrane jako uzupełnienie dla dekoracji zawierających wspomniane inskrypcje. Wszak, jak pisał św. Ambroży o Chrystusie: „On jest krzewem win-

nym, On winnym gronem i winną gałązką, ponieważ przylgnęła do drzewa, gronem, gdyż włócznia żołnierza otworzyła bok i wypłynęła woda oraz krew”¹⁵. Zbawczą ofiarę Chrystusa przyrównywano również wielokrotnie do tłoczenia wina: „Ten z pewnością jest kiścią winnej latorośli, która deptana w tłoczni krzyża, wydała wino ewangelicznego przepowiadania, która jest krwią najświętszej męki”¹⁶. Podobnie owoc granatu mógł być znakiem krwi i męki Chrystusa¹⁷.

Dekoracja rzeźbiarska stali zbyszyckich charakteryzuje się stosunkowo płaskim reliefem typowym dla wyrobów z miękkiego iglastego drewna. Dla jego optycznego wypuklenia zastosowano barwną polichromię. W podobnej technice wykonano dekoracje jeszcze kilku zachowanych w południowej Polsce dzieł snycerstwa gotyckiego, co stało się podstawą wydzielenia grupy, w skład której wchodzi oprócz stali zbyszyckich między innymi pulpity z wyobrażeniem pelikana oraz tzw. stalle większe w farze w Bieczu, tzw. stalle mniejsze w katedrze w Tarnowie (z daw-

¹⁵ *Ipsa est uitis, ipse uua: uitis ligno adhaerens, uua, quia lanceae militis apertum latus emisit aquam et sanguinem* – Ambrosius Mediolanensis, *De patriarchis*, Ci. 0132, c. 4, par. 24, pag. 138, l. 14. Cyt. za: S. Kobielius, *Florarium christianorum. Symbolika roślin – chrześcijańska starożytność i średniowiecze*, Kraków 2006, s. 221–222.

¹⁶ *Hic est certe botrus ille, qui calcatus in torculari crucis, uinum ewangelicae praedicationis sanguinem que sacratissimae passionis profudit* – Ambrosius Autpertus, *Expositio in Apocalypsin*, CM 27, lib 5, prol., l. 206. Cyt. za: S. Kobielius, *Dz. cyt.* s. 223–224.

¹⁷ S. Kobielius, *Dz. cyt.* s. 78–83.

nej kolegiaty tarnowskiej)), szafa zakrytyjna w katedrze przemyskiej, skrzynia z Woli Radziszowskiej czy złożona z wtórnie użytych zaplecek ambona w Wysocicach. Bardziej plastyczna dekoracja zdobi tzw. stalle większe w katedrze w Tarnowie czy najokazalsze spośród zachowanych w Małopolsce stalle w chórze zakonnym kościoła Bernardynów w Tarnowie. Dalszych zaś analogii dla wyrobów snycerskich z terenu południowej Polski szukać powinniśmy na terenach Spisza i Austrii.

Kwota dotacji z budżetu WM: 25 000 zł, całkowity koszt zadania: 36 000 zł.

MALOWIDŁO AUXILIUM TRIBULATIONE W KOŚCIELE PW. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA W BINAROWEJ

Wieś Binarowa powstała w roku 1348 dzięki przywilejowi lokacyjnemu wydanemu przez Kazimierza Wielkiego¹⁸. Wołą króla było, przeznaczyć jeden łan pod budowę kościoła, a jego powstanie potwierdza wzmianka z roku 1415. Zapis w *Liber beneficiorum* Jana Długosza informuje o funkcjonowaniu w Binarowej na przełomie 3. i 4. ćwierci XV stulecia drewnianej świątyni, którą około roku 1500 zastąpił nowy kościół zachowany z pewnymi przekształceniami do dziś.

Kościół pw. św. Michała Archanioła w Binarowej zasługuje na szczególną uwagę przede wszystkim ze względu na dekorację malarską i wyposażenie. Znakomity historyk sztuki Tadeusz Szydłowski po wizycie w tutejszej świątyni pisał w roku 1921: „Na urok tego wnętrza składa się nie tylko bogata i dobrze jeszcze zachowana polichromia ścian, lecz także to, że całe urządzenie, wszelkie ołtarze i sprzęty z dawniejszych pochodzą epok (...) Żywymi barwami ornamentacyjnej lub figuralnej polichromii przyobleczone ławki, konfesjonały, kazalnica czy chór muzyczny zestrzają się w doskonale z dekoracją ścian szarmonizowany zespół (...)”¹⁹. Dziś wiemy, że pierwotnie również zewnętrzne ściany kościoła ozdobione były malowidłami.

Najstarsza zachowana we wnętrzu kościoła dekoracja malarska powstała na początku XVI wieku²⁰. Są to wykonane w technice patronowej kompozycje kwiatowe, sploty wici roślinnej oraz uproszczone przedstawienia orła widoczne na stropie prezbiterium i nawy. Badania konserwatorskie wykazały, że podobna dekoracja zdobiła pierwotnie całe wnętrze kościoła, które w XVII wieku pokryte zostało malowidłami o tematyce biblijnej i religijno-alegorycznej. W prezbiterium w dwóch rzędach ukazano cykl *Męki Pańskiej* opatrzony wierszowanym, łacińskim napisem. Wydaje się, że program ikonograficzny przedstawień w nawie w sposób szczególny akcentuje ideę chrześcijańskiej śmierci i związanej z nią wiary w nieuchronność rozliczenia z życia doczesnego. Znajdują się tu między innymi sceny: *Chrystus w łoczni mistycznej*, *Sąd Ostateczny*, *Nauka dobrego umierania (Auxilium in tribulatione)*, *Rozdroża życia ludzkiego (Bivium Hominis Christiani)*, *Środki odkupienia siedmiu grzechów głównych (Remedia redemptoris nostri)*, *Siedem prośb Modlitwy Pańskiej*, *Siedem sakramentów*, *Siedem cnót*, *Tryumf Kościoła*, *Nagła śmierć* oraz *Kamienowanie św. Pawła* i *Męczeństwa św. Jana Chrzyciela*. Całość dopełniają obrazy na płaszczyznach zaskrzynień pod stropem kościoła, gdzie widzimy Chrystusa, Marię wraz z Apostołami oraz sceny ilustrujące *Skład Apostolski*.

W roku 2008 dzięki finansowemu wsparciu z budżetu Województwa Małopolskiego przeprowadzona została konserwacja przedstawienia *Nauka dobrego umierania (Auxilium in tribulatione)* obejmująca badania, zabezpieczenie łuszczących się fragmentów zaprawy i warstwy malarskiej, podklejenie odspojonych paskowań, impregnację i dezynsekcję drewnianego podobrazia oraz uzupełnienie ubytków drewna, paskowań i zaprawy. Dzięki odczyszczeniu z zabrudzeń i wadliwych retuszy, a następnie scaleniu kolorystycznemu malowidła zdecydowanie polepszył się odbiór estetyczny tego szczególnie interesującego pod względem ikonograficznym dzieła. Tematem jego jest rozgrywający

²⁰ Na temat dekoracji malarskiej por.: W. Łuszczkiewicz, *Sprawozdanie z wyieczki naukowej w okolicy Nowego Sącza i Bieca*, „Sprawozdania Komisji do Badania Historii Sztuki w Polsce”, t. IV, 1891, s. XC–XCI; M. Sokółowski, *Binarowa*, „Sprawozdania Komisji do Badania Historii Sztuki w Polsce”, t. IV, 1891, s. XIII, XCI; S. Tomkowicz, *Inwentaryzacja zabytków Galicji Zachodniej, II: Powiat gorlicki*, „Teki Grona Konserwatorów Galicji Zachodniej”, t. I, 1900, s. 248–251; T. Szydłowski, *O polichromii kościołów drewnianych w Binarowej i Dąbrowce Polskiej*, „Prace Komisji Historii Sztuki w Polsce”, t. II, 1922, s. XCV–CV; E. Karolini, *Polichromia kościoła parafialnego w Binarowej*, Kraków 1970 (maszynopis pracy magisterskiej w Archiwum UJ); P. Łopatkiewicz, *Sredniowieczne malarstwo monumentalne Polski południowo-wschodniej – przegląd najważniejszych zabytków*, [w:] *Malarstwo monumentalne Polski południowo-wschodniej. Informator regionalny*, Rzeszów 1995, s. 17–26; A. Laskowski, A. Organisty, *Drewniane kościoły w Binarowej*, Rzeszów, 2004; G. Kosiacka-Stoń, *Dekoracja malarska kościoła parafialnego pw. św. Michała Archanioła w Binarowej*, Kraków 2007 (maszynopis pracy magisterskiej w Archiwum UJ).

się w chwili śmierci grzesznika dramat, który opatrzony został tytułem zaczerpniętym ze słów psalmisty: *da nobis a uxiliu in tribulatione vana est enim salus ab homine!* – *daj nam ratunek w utrapieniu, bo omyłny ratunek człowieczy!* (Ps 59(60),13)²¹. Wskazówkami dla poprawnego odczytania treści malowidła są ponumerowane banderole z łacińskimi inskrypcjami, które pozwalają widzowi śledzić swoisty dialog prowadzony przez przedstawione postaci. Widzimy spoczywającego na łożu człowieka, na czole którego umieszczono opaskę z napisem *Bojaźń Boża (TIMOR DEI)*. Od czyhającego już na jego duszę diabła oddzielają konającego jedynie *Dobre Uczynki (BONA OPERA)*. Spomiędzy chmur zbliża się zaś ku niemu Archanioł Michał ze wzniesionym mieczem, zwiastując chwilę śmierci i Sąd Boży. Przypomina umierającemu i wszystkim świadkom konania, że nieubłagane jest nadejście kresu życia (*PECCAS, NON SPERATES VENIAM*). Grzesznik kieruje zatem swe prośby do Marii – *Bramy Nieba (PORTA COELI)*, która unosi się pośród obłoków w centrum kompozycji. Błaga ją, by przyjęła

²¹ *Biblia Sacra Vulgatae Editionis Sixti V.*, Parisii-Avenione 1866. Wszystkie tłumaczenia fragmentów Pisma Świętego na język polski za: *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, przeł. W.O. Jakub Wujek SJ, wyd. trzecie poprawione, 1962.

go w godzinie śmierci (*MARIA NOS HORA MORTE SVSCIPE*). Zwraca się również do zebranych wokół niego odprawiających religijne obrzędy duchownych słowami Hioba: „Zmiłujcie się nade mną chociaż wy, przyjaciele moi” (Hi 19,21) – (*MISEREMINI MEI, SALTEM VOS AMICI MEI*). Na jego wezwanie stawiają się również niebiańscy wspomocznicy: Anioł Stróż (*ANGELUS CUSTOS*) i św. Jan Chrzyciel (*PROTECTOR*). Kierują oni ku unoszącym się w niebiosach chórom anielskim i postaciom świętych słowa modlitwy za zmarłego: „Przybądźcie, Święci Boży, pospieszcie na spotkanie, Aniołowie Pańscy” (*SVBVENITE SANCTI DEI, OCCVRTE ANGELI DOMINI*). Świętym przewodzą Księżęta Apostołów Piotr i Paweł, których rozpoznajemy zarówno dzięki typowym dla nich fizjonomiom (twarz Piotra szeroka z krótkim zarostem, twarz Pawła pociągła z długą brodą), jak również charakterystycznym atrybutom. Święty Piotr na znak zwierzchnictwa nad Kościołem i nadanej mu mocy wedle słów: „I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; a cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane i w niebiosach; a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiosach” (Mt 16,19), ma zawieszony u pasa klucz. Święty Paweł zaś przedstawiony

został z mieczem na znak swej męczeńskiej śmierci. Ponad aniołami i świętymi pańskimi widzimy unoszące się banderole z napisami mówiącymi o roli Marii jako pośredniczki pomiędzy stworzeniem a Bogiem (PER HANC NOS AD DEVM; PER HANC NOS AD DEVM). Oni również zwracają się do niej jako matki i królowej świętych z prośbą o wsparcie oraz pomoc dla nieszczęśnika (SVCCVRE MISERO SANCTORVM MATER; IVVA PVSILLANIMES SANTORVM REGINA). W odpowiedzi Maria wstawia się za grzesznikiem u Boga Ojca (PATER RESPICE IN EA IN CHRISTI TVI). Wskazując na piersi, które go wykarmiły, prosi Syna, by raczył ją wysłuchać, mając na względzie matczyną miłość (FILI MEMENTO EOS QVI TE LACTAVERVNT). Na koniec, nawiązując do słów, którymi Chrystusowi oznajmiono chorobę Łazarza: „Oto ten, którego miłujesz, choruje” (J 11,3) – (ECCE QVEM AMAS INFIRMATVR), zwraca się do Gołębiczy Ducha Świętego. Wysłuchawszy próśb swej Matki, dzierżąc w dłoni chorągiew zwycięstwa Zmartwychwstały Chrystus prosi Ojca, by miał wzgląd na rany, które poniósł dla Zbawienia ludzkości (PATER RESPICE VVLNERA MEA). W odpowiedzi Bóg Ojciec wysłał Ducha Świętego, by przybył do serca konającego (VENIT AD COR MISERENS EIVS), i zwraca się do Marii, mówiąc: „Córko, niechaj ci się stanie, jak chcesz” (FILIA FIAT TIBI SICVT VIS). Te same słowa kierują do niej jako matki i oblubienicy odpowiednio Jezus i Duch Święty (MATER MEA FIAT TIBI SICVT VIS; SPONSA MEA FIAT TIBI SICVT VIS). Nawiązują tym samym do zdania, które Jezus miał wypowiedzieć do błagającej o uzdrowienie córki niewiasty chananejkiej (Mt 15, 28). Teraz Maria może wesprzeć umierającego, by zaufała, że wysłuchana została ich wspólna modlitwa (CONFIDE FILI EXAVDITA EST ORATIO NOSTRA).

W ten sposób dobiega końca opowieść o chrześcijańskiej śmierci. Dla modlących się w kościele miała stanowić zapewne przygotowanie do szczęśliwego, bo zakończonego spoczynkiem w Bogu konania. Dobra śmierć była wszak dla wiernych sztuką, którą należało osiągnąć dzięki rozwojowi duchowemu. Pomocą służyć miały liczne, pouczające w tej materii i bardzo popularne w owym czasie lektury, a wśród nich wywodzące się z dzieł Johanesa Gersona traktaty o sztuce umierania (*ars moriendi*). Autor programu malowidła posłużył się zapewne jednym z nich

i przełożył tekst na obraz, by stał się dostępny również niepiśmiennym. Złożony program ikonograficzny omawianego malowidła, jak również całej dekoracji malarskiej wnętrza kościoła, jest niewątpliwym świadectwem bogatej erudycji autora, a zarazem prawdopodobnie zleceniodawcy jej wykonania. Równocześnie wyraźnie kontrreformacyjny charakter programu pozwala łączyć je z środowiskiem oo. Reformatorów, którzy w roku 1642 przybyli do Biecza i utrzymywali żywe kontakty z Bartłojem Zagrodzkim, ówczesnym proboszczem binarowskim. W efekcie powstało dzieło, które stanowi wspaniałe obrazowe świadectwo XVII-wiecznej teologii i praktyki religijnej.

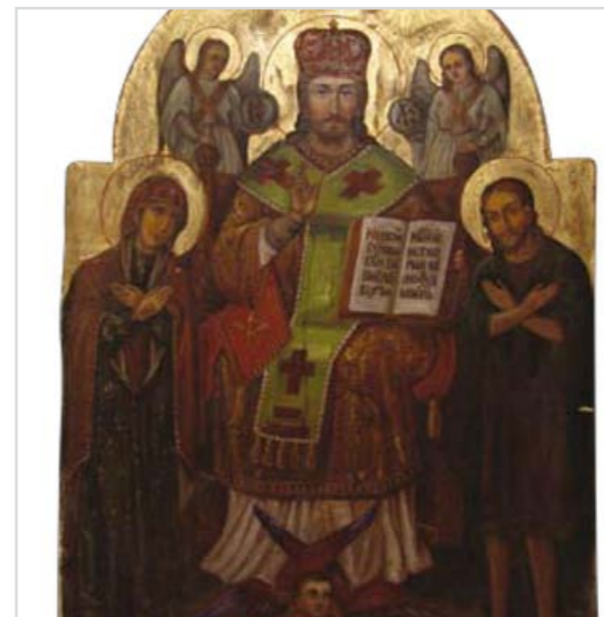
Kwota dotacji z budżetu WM: 40 000 zł, całkowity koszt zadania: 41 000 zł.

IKONA DEESIS W CERKWI OBRZĄDKU GRECKOKATOLICKIEGO PW. ŚW. PARASKEWI W UŚCIU GORLICKIM

Drewniana cerkiew obrządku greckokatolickiego pw. św. Paraskewi w Uściu Gorlickim została wzniesiona w roku 1768²². Niepowtarzalny charakter świątynia zawdzięcza kompletnie zachowanemu, pochodzącemu głównie z wieków XVIII i XIX wystrojowi wnętrza. Najcenniejszą jego część stanowi powstały w 2. połowie XVIII wieku ikonostas. Jego wartość kultowa, artystyczna i historyczna oraz stan techniczny stały się powodem rozpoczęcia w roku 2005 kompleksowych prac konserwatorskich dofinansowanych z budżetu Województwa Małopolskiego. W pierwszym etapie objęły one przedstawienia umieszczone w rzędzie proroków oraz krucyfiks wierzący. Wtedy również wykonano dezynsekcję dolnej części ikonostasu. W roku 2008 zabiegom konserwatorskim poddano ikony *Deesis* oraz *Ostatnia Wieczerza*. Usunięcie zabrudzeń oraz wtórnych przemalowań pozwoliło w obu przypadkach na odsłonięcie pierwotnej warstwy malarskiej, a umiejętnie wykonane punktowanie zdecydowane polepszyło odbiór estetyczny dzieła.

Na ikonie *Deesis* (gr. δέησις, *déssis* – modlitwa, usilna prośba, błaganie) tronujący Chrystus przedstawiony jest jako *Król królów* i *Pan panów* (Ap 19, 16) w szatach kapłańskich zgodnie

²² M. Kornecki, *Uście Gorlickie*, [w:] *Rocznik Diecezji Tarnowskiej na rok 1972, Tarnów 1972*, s. 236–237.

ze słowami psalmisty: „Tyś Kapłanem na wieki na wzór Melchizedeka” (Ps 110, 4). Po prawicy Jezusa widzimy przedstawioną w pozie modlitewnego orędownictwa Marię, a po jego lewicy podobnie ukazanego św. Jana Chrzciciela. Spoza tronu wychylają się dwie postaci anielskie będące niebiańską asystą Chrystusa Arcykapłana, a u jego stóp widzimy niewielkiego serafina. Temat *Deesis* podkreśla ideę eschatologicznego pośrednictwa i wstawiennictwa miłosiernej Marii, Matki Chrystusa, i Jana Chrzciciela jako *Prodromosa*²³. Na ikonostasie omawiana ikona stanowi centrum rzędu zwanego od niej *Deesis*, którego przedstawienia rozwijają jej treść, wskazując kolejnych wielkich orędowników ludzkości, jakimi są archaniołowie, apostołowie i święci (w przypadku interesującego nas ikonostasu w rzędzie tym przedstawiono apostołów).

Ostatnia Wieczerza znajdująca się poniżej *Deesis*, a ponad carskimi wrotami, umieszczona jest pośrodku rzędu świątecznego, na który składają się oprócz niej prazdniki, czyli ikony najważniejszych świąt liturgicznych. Na obrazie widzimy zgromadzonych wokół Jezusa przy zastawionym stole apostołów. Bez trudu rozpoznać możemy wspierającego głowę na ramie-

niu Chrystusa młodzieńczego św. Jana oraz siedzących najbliżej nich świętych Piotra i Pawła. Obaj ukazani zostali zgodnie z typową tradycją przedstawieniową: święty Piotr o stosunkowo szerokim obliczu z krótką brodą, a święty Paweł o twarzy podłużnej z długą brodą. Z poz i gestów apostołów możemy odczytywać, że na ikonie przedstawiony został moment, w którym Zbawiciel mówi o zdrajcy zasiadającym z nimi przy jednym stole. Widz odnajdzie z łatwością Judasza, wszak skrywa on za plecami sakiewkę ze srebrnikami, a dodatkowo wyróżnia go kolor sukni – żółty, który od wieku XII symbolicznie łączony był ze fałszem i niewiernością. Na koniec warto jeszcze zauważyć interesujące, bo wzbogacające obraz o elementy rodzajowe przedstawienie zastawy stołowej, na którą składają się ukazane z dbałością o detal talerze, szklanice i różnej wielkości dzbany.

Kwota dotacji z budżetu WM: 35 000 zł, całkowity koszt zadania: 46 500 zł.

LISTA MIEJSCOWOŚCI, W KTÓRYCH W LATACH 1999–2008 PROWADZONE BYŁY PRACE KONSERWATORSKIE, RESTAURATORSKIE LUB ROBOTY BUDOWLANE DOFINANSOWANE Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

1. Alwernia – Małopolskie Muzeum Pożarnictwa
2. Banica – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Kosmy i Damiana
3. Bartne – Parafia Prawosławna pw. św. św. Kosmy i Damiana
4. Berest – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
5. Białka Tatrzańska – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Apostoła Szymona i Judy Tadeusza
6. Biecz – Fundacja na rzecz Szpitala Ubogich im. św. Jadwigi Królowej, Muzeum Regionalne, Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała
7. Bielanka – Parafia Prawosławna pw. Opieki Matki Boskiej
8. Binarowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. Michała Archanioła
9. Binczarowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Biskupa
10. Bobin – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny Matki NMP
11. Bobrek – Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Przenajświętszej
12. Bochnia – Muzeum im. Stanisława Fischera, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja
13. Bodaki – Cerkiew filialna pw. św. Dymitra Parafii Prawosławnej pw. św. św. Kosmy i Damiana w Bartnem
14. Bodzanów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła
15. Bolechowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła
16. Bolesław – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha
17. Borzęcin – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
18. Brzeźnica – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława
19. Brzozowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja
20. Charsznica – Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej
21. Chełm k. Bochni – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela
22. Chochołów – właściciele prywatni, zagrody nr 14, 23, 27, 34, 76, 108, 121, 189, 192, 211, 248
23. Chomranice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Imienia NMP
24. Chronów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego
25. Chrzanów – Muzeum w Chrzanowie, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja
26. Ciężkowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Pana Jezusa Miłosiernego i św. Andrzeja Apostoła
27. Czeremna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina Biskupa i MB Pocieszenia
28. Czerna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca Matki Bożej
29. Dąbrowa Tarnowska – Gmina
30. Dębno Podhalańskie – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
31. Dobczyce – Gmina i Miasto Dobczyce, Parafia Rzymskokatolicka pw. Wspomożenia Wiernych, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
32. Dobra – Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej
33. Domosławice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP
34. Dziekanowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Macierzyństwa NMP
35. Gawłów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Boboli
36. Gdów – Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gdowskiej
37. Giebułtów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Idziego
38. Gorlice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
39. Gosprzydowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Urszuli
40. Goszcza – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca
41. Goszyce – osoba prywatna
42. Grabie – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
43. Graboszyce – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja
44. Gręboszów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
45. Grodzisko k. Skąły – Duszpasterstwo Akademickie Diecezji Kieleckiej
46. Grojec – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca
47. Gromnik – Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Marii Panny Królowej
48. Gruszów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Rozesania św. Apostołów
49. Grybów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej
50. Grywałd – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina Biskupa
51. Hańcza – Parafia Prawosławna pw. Opieki Matki Bożej
52. Harkłowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
53. Hebdów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
54. Igołomia – Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
55. Imbramowice – Klasztor ss. Norbertanek, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Benedykta
56. Iwkowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia św. Krzyża
57. Jastrzębia – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła
58. Jawiszowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina Biskupa

59. Jerzmanowice – Fundacja Ziemi Krakowskiej im. Jana Śroczyrskiego, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła
60. Jodłownik – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
61. Jurków – Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego i Bożego Miłosierdzia
62. Kalwaria Zebrzydowska – Klasztor oo. Bernardynów
63. Kasina Wielka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny
64. Kobylanka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela
65. Konieczna – Filia Parafii Prawosławnej pw. Opieki Najświętszej Bogurodzicy w Zduni
66. Kraków – Caritas Archidiecezji Krakowskiej, Klasztor oo. Dominikanów, Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, Kuria Metropolitalna, Muzeum Archidiecezjalne, Muzeum Lotnictwa Polskiego, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Matki Bożej Różańcowej, Wojewódzki Szpital Dzieciątka im. św. Ludwika, Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu
67. Krempachy – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
68. Krościenko – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych
69. Królowa Górna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
70. Krużłowa Wyzna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
71. Krzeszowice – Ośrodek Rehabilitacji Narządu Ruchu „Krzeszowice”, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
72. Krzyszkowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny
73. Książnice Wielkie – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
74. Kunkowa – Parafia Prawosławna pw. św. Łukasza
75. Kwiatów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Uściu Gorlickim
76. Lanckorona – Gmina, Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela
77. Laskowa – osoba prywatna
78. Leluchów – Rektorat Kościoła Rzymskokatolickiego
79. Leszczyny – Parafia Prawosławna pw. św. Łukasza
80. Lipinki – Gmina, Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
81. Lipnica Murowana – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła
82. Lipnica Wielka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Łukasza Ewangelisty
83. Ludźmier – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
84. Łapanów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła
85. Łąpczyca – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny
86. Łąpsze Wyzne – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła
87. Łopuszna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Przenajświętszej Trójcy
88. Łosie – Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. Narodzenia NMP
89. Lososina Górna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych
90. Łukowica – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła
91. Luźna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
92. Maciejowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. NMP Wniebowziętej
93. Małastów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
94. Marcyporeba – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
95. Męcina – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Opata
96. Miechów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Grobu Chrystusa i św. Jakuba Apostoła Młodszego
97. Mogilno – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
98. Moszczenica – Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Szkaplerznej
99. Mszana Dolna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
100. Muszyna – Miasto i Gmina Uzdrowskowa, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa
101. Mystków – Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Niepokalanej
102. Myślenice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
103. Nasiechowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wita, kaplica w Pojałowicach
104. Nidek – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Apostoła Szymona i Judy Tadeusza
105. Niedzica – Muzeum Zespół Zamkowy
106. Niedźwiedź – Gmina Niedźwiedź, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha
107. Niegowić – Szkoła Podstawowa im. Ojca Świętego Jana Pawła II
108. Niepołomice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Dziesięciu Tysięcy Męczenników
109. Nowa Góra – Parafia Rzymskokatolicka pw. Zesłania Ducha Świętego
110. Nowica – Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. św. Paraskewi
111. Nowy Sącz – Dom Zakonny Zgromadzenia ss. Niepokalanego Poczęcia NMP, Parafia Rzymskokatolicka Najświętszego Serca Pana Jezusa, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Małgorzaty, PTTK Oddział „Beskid”, Towarzystwo Jezusowe Dom Zakonny Kolegium oo. Jezuitów, Wojewódzki Sztab Wojskowy – Wojskowa Komenda Uzupełnień

112. Nowy Targ – Muzeum Podhalańskie, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny
113. Ochotnica Dolna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Znalezienia Krzyża Świętego
114. Odporyszów – Sanktuarium Matki Boskiej Zwycięskiej
115. Ojców – osoba prywatna
116. Olesno – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny
117. Olkusz – Gmina, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła
118. Orawka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela
119. Osiek – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła
120. Oświęcim – Ochotnica Straż Pożarna, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. MBWW
121. Palęsznica – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Justyny
122. Pałacznica – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła
123. Pleśna – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
124. Podegrodzie – Gmina
125. Podole – Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia św. Krzyża
126. Podstolice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Ducha Świętego
127. Pogwizdów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Szymona i Judy Tadeusza
128. Polna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła
129. Poręba Dzierżna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
130. Poręba Radlna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła
131. Proszowice – Gmina, Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
132. Przydonica – Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Różańcowej
133. Przysłop – Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. św. Archanioła Michała
134. Przeszowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja
135. Ptaszkowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. Imienia Marii Panny
136. Rachwałowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
137. Raciborowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Małgorzaty Dziewicy i Męczennicy
138. Raclawice Kościuszkowskie – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła
139. Raclawice Olkuskie – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
140. Radgoszcz – Parafia Rzymskokatolicka pw. Przeniesienia Relikwii św. Kazimierza
141. Radziszów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca
142. Rdzawka – Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Matki Kościoła
143. Ropa – Fundacja Szlachetne Zdrowie
144. Rożnowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja
145. Rozdziele – Parafia Prawosławna pw. Narodzenia NMP
146. Rybna – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Kazimierza
147. Ryto – Gmina
148. Rzepiennik Biskupi – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP
149. Sanka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba
150. Sękowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa Oblubierca NMP
151. Siedliska – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Piotra i Pawła
152. Siepraw – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
153. Skąła – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja
154. Skrzyszów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława
155. Słopnice Dolne – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła
156. Smerekowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
157. Sobolów – Parafia Rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych
158. Spytkowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny
159. Sromowce Niżne – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
160. Staniątki – Opactwo ss. Benedyktynki, kościół pw. św. Wojciecha
161. Stary Sącz – Klasztor ss. Kларыsek, kościół pw. św. Trójcy
162. Stary Wiśnicz – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha BM
163. Sucha Beskidzka – Miejski Ośrodek Kultury, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
164. Sułoszowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa
165. Szalowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
166. Szczepanów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Marii Magdaleny i Stanisława Biskupa
167. Szczucin – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny
168. Szczurowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła
169. Szczyrzyc – opactwo oo. Cystersów
170. Szlachtowa k. Szczawnicy – Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Pośredniczki Łask
171. Szyk – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Barbary i Stanisława Biskupa
172. Szymbark – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. MB Szkaplerznej, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu
173. Śmietnica – Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. św. Demetriusza
174. Świdnik – osoba prywatna
175. Tabaszowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja
176. Targowisko – Stowarzyszenie Rozwoju Wsi
177. Tarnawa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Nawiedzenia NMP

178. Tarnów – klasztor oo. Bernardynów, Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej, Muzeum Diecezjalne, Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Parafia Bazyliki Katedralnej, Parafia pw. Matki Bożej Szkaplerznej, Wspólnota Mieszaniowa Nieruchomości przy ul. Rynek 22
179. Tegoborze – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Biskupa
180. Tropie – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Świerada i Benedykta
181. Trybsz – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej
182. Trzebinia – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła
183. Trzemeszka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Klemensa
184. Ujanowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
185. Uniejów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wita
186. Uście Gorlickie – Parafia Katolicka Obrządku Greckokatolickiego pw. św. Paraskewi, Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
187. Wieliczka – Muzeum Żup Krakowskich
188. Wierchomla Wielka – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła
189. Wierchosławice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Pocieszenia
190. Więclawie Stare – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła
191. Wiśniowa – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina
192. Witkowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny
193. Witów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Trójcy
194. Wojnicz – Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Wojnickiej
195. Wolbrom – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny, Parafia Rzymskokatolicka pw. NMP Niepokalanego Poczęcia
196. Wołowice – Cerkiew filialna pw. Opieki NMP Parafii Prawosławnej pw. św. św. Kosmy i Damiana w Bartnem
197. Wróblowice – Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego
198. Wygieszów – Muzeum w Chrzanowie
199. Wysowa – Parafia Prawosławna pw. św. Archanioła Michała
200. Zakopane – Muzeum Narodowe w Krakowie
201. Zator – Towarzystwo Miłośników Ziemi Zatorskiej
202. Zawoja – PTTK w Suchej Beskidzkiej
203. Zbyszycze – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła
204. Zdunya – Parafia Rzymskokatolicka pw. Opieki Najświętszej Bogurodzicy
205. Zebrzydowice – Konwent oo. Bonifratrów pw. św. Floriana
206. Zielonki – Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP
207. Żelichów – Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Zygmunta

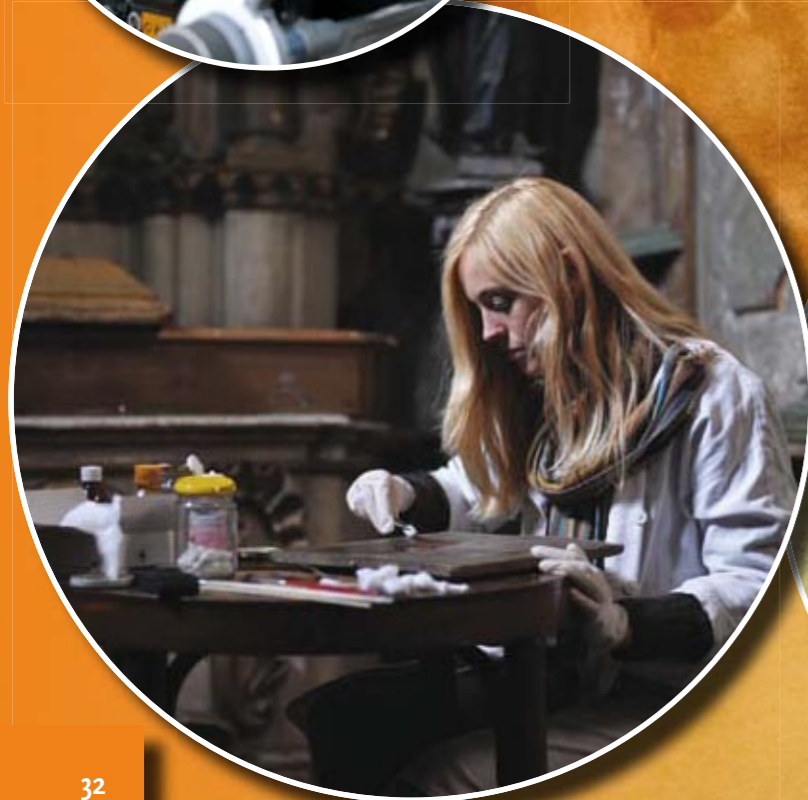

OPIEKUJEMY SIĘ ZABYTKAMI – ETIUDA FILMOWA

Na zlecenie samorządu, w ramach promocji działań Województwa w zakresie ochrony zabytków, zrealizowana została przez znanych i cenionych krakowskich artystów – operatora Marcina Koszałkę i autorkę animacji Wiołę Sowę – krótki, autorski etiuda filmowa. Zdjęcia wykonano w pięknym, drewnianym, zabytkowym kościele pw. św. Antoniego Opata w Męcinie, w powiecie limanowskim, który w ostatnich latach otrzymywał dotacje z budżetu Województwa na prace konserwatorskie, opracowanie ekspertyz i dokumentacji konserwatorskich.

Zapraszamy na www.malopolskie.pl oraz na www.tv.malopolska.pl.

ZADANIA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO WSPIERAJĄCE DZIAŁANIA Z ZAKRESU OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ROZWOJU SEKTORA KULTURY. FORMY WSPARCIA Z BUDŻETU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

ZABYTKI

1. **Ochrona zabytków Małopolski – zasady wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych zabytków wpisanych do rejestru, położonych na terenie województwa małopolskiego**, określone uchwałą Nr XXIII/349/o8 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 29 września 2008 r.

Typ wspieranych projektów – prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane podejmowane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, mające na celu w szczególności:

- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- odnowę architektury regionalnej i ochronę jej przed zniszczeniem,
- zapewnienie bezpieczeństwa obiektów zabytkowych,
- utrzymanie atrakcyjności turystycznej opartej na walorach dziedzictwa kulturowego.

Kontakt: Departament KDNiT UMWM, tel.: 012 63 03 423, www.malopolskie.pl/Kultura/Ochrona_zabytkow/.

KULTURA

2. **Mecenat Małopolski**

Typ wspieranych projektów: zadania o charakterze przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych realizowanych przez podmioty nienależące do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, w szczególności:

- inicjatywy kulturalne promujące województwo,
- inicjatywy kulturalne wskazujące na potencjał artystyczny i zasoby dziedzictwa kulturowego regionu,
- inicjatywy kulturalne sprzyjające powstawaniu nowatorskich i oryginalnych zjawisk artystycznych.

Kontakt: Departament KDNiT UMWM, tel.: 012 63 03 437, www.malopolskie.pl/Kultura/Mecenat/.

ZABYTKI I KULTURA

3. **Małopolska Gościnnia**

Typ wspieranych projektów:

- utrzymanie i tworzenie infrastruktury szlaków turystycznych w regionie,
- tworzenie nowych produktów turystycznych,
- aktywizacja Szlaku Architektury Drewnianej,
- oznakowanie dróg dojazdowych do atrakcji i infrastruktury turystycznej regionu.

Kontakt: Departament KDNiT UMWM, tel.: 012 63 03 138, www.malopolskie.pl/Turystyka/Goscinna/.

ZABYTKI I KULTURA

Fundusze Strukturalne

1. **Małopolski Regionalny Program Operacyjny ZABYTKI I KULTURA**

Oś Priorytetowa 3. Turystyka i przemysł kulturowy, Oś Priorytetowa 5. Krakowski Obszar Metropolitalny, Oś Priorytetowa 6. Spójność wewnątrzregionalna.

Typ wspieranych projektów:

- inwestycje w ochronę i ekspozycję zabytkowych obiektów i zespołów kulturowych, ruchomych i nieruchomych, mające na celu przywrócenie ich dawnej świetności, podjęcie niezbędnych kroków w celu uniknięcia ich degradacji w przyszłości oraz publiczne udostępnienie do celów turystycznych,
- wyposażenie istniejących i nowych obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej przyczyniające się do aktywnego udziału społeczeństwa w kulturze,
- organizacja imprez kulturalnych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, w szczególności festiwali, targów w obrębie sfery kultury, wystaw i przeglądów form artystycznych,
- rewitalizacja obszarów miejskich, obiektów infrastruktury kulturalnej.

Kontakt: FEM Centrum Informacji o Funduszach Europejskich w Małopolsce, tel.: 012 29 90 777, Departament PR UMWM, tel.: 012 299 07 00, www.malopolskie.pl/RozwojRegionalny/.

ZABYTKI I KULTURA

2. **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013**

Oś priorytetowa 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej.

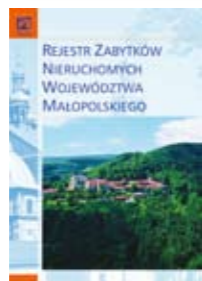
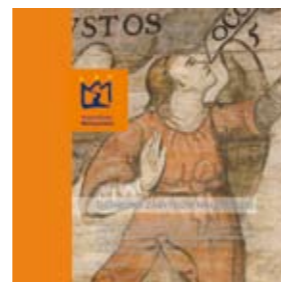
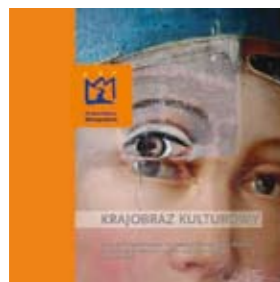
Typ wspieranych projektów:

- działania wpływające na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich,
- działania umożliwiające rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich,
- działania wpływające na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Przykładowy zakres inwestycji:

- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe służących, promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne,
- odnawianie, eksponowanie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci,
- zakup i odnawianie obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego oraz ich adaptacja na cele publiczne,
- odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków.

Kontakt: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, tel.: 022 623 10 00, www.minrol.gov.pl, oraz Wydział Wdrażania PROW, Departament SW UMWM, tel.: 012 63 03 498, 63 03 397, www.wrotamalopolski.pl/root_PROW/Wprowadzenie.

OCHRONA ZABYTKÓW MAŁOPOLSKI DZIAŁANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W ZAKRESIE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Przygotowanie merytoryczne: Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki,

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Nadzór merytoryczny: Krzysztof Markiel

Redakcja i teksty: Tomasz Krzaczyński, Agnieszka Szpala

Teksty *Odnowione zabytki*: Karolina Pachla-Wojciechowska

Korekta: Anna Szczepańska, Janusz Krasoń

Projekt graficzny: Ewa Satalecka

Fotografie: Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego oraz materiały przekazane przez Beneficjentów dotacji z budżetu Województwa Małopolskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w 2008 r.

Mapka: Agnieszka Kiejar, Zespół Geodezji i Baz Danych, Departament Geodezji i Kartografii, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Druk: Drukarnia LEYKO Sp. z o.o. w Krakowie

Nakład: 1000 egzemplarzy

Wydawca wyraża podziękowanie wszystkim Beneficjentom realizującym zadania na rzecz ochrony zabytków, którzy przyczynili się do powstania tego wydawnictwa

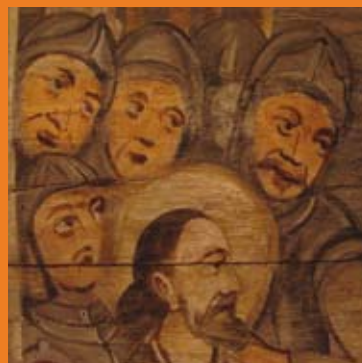
Wydawnictwo sfinansowane ze środków Województwa Małopolskiego

Wydanie pierwsze

Kraków 2009

ISBN 978-83-60538-21-0

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki
ul. Raclawicka 56
30-017 Kraków
tel.: 012 63 03 340, 63 03 423
fax: 012 63 03 341
e-mail: sekretariat.kd@malopolska.mw.gov.pl
www.malopolskie.pl/zabytki